

Војнопензионерске теме и дилеме

НАЈАВА РЕФОРМИ

Однос просечне пензије и плате се очекује да 2040. године буде тек маргинално нижи него 2025. године. У дугом року, ови позитивни ефекти се исцрпљују и однос пензија према платама додатно опада, на очекиваних 38%, што је начелно у складу са очекивањима и у другим европским земљама, закључује Фискални савет Србије у својој студији.

Мимо породичних преокупација и реалних проблема у тој области, пензионери су заокупљени чињеницама каква их будућност чека у погледу личних примања. Јер, све почиње од тога какав им је лични стандард, који се, логично је, пројектује и на њихове породице. У последње време пензије су се приближиле платама у друштвеном сектору. Власници пензија су постали задовољнији примањима, то јест стандардом, имајући на уму флоскулу „да пензије прате плате“. Произведени колач који се зове бруто друштвени производ треба што праведније да буде распоређен, рачунајући на међугенерациску солидарност.

Највиши државни органи су већ најавили да ће на крају ове године поново да буде веће увећање пензија у односу на плате. Заиста је то нешто што очекују грађани трећег доба, јер су дуго плате расле значајно више у односу на пензије.

Какве ће бити пензије у блиској и даљој будућности свакако је тема за коју су заинтересовани они што су током рада дугог четири и више деценија обезбедили себи право да буду на државним јаслама.

Фискални савет Србије је тако недавно обзнанио дуго припреману студију „Дугорочна пројекција пензијског система Србије од 2025 до 2070. године“. Она представља прву званичну дугорочну пројекцију пензијског система Србије, израђену у складу са методологијом Европске уније, са циљем процене финансијске одрживости и адекватности система у периоду од 2025. до 2070. године.

Знатљивим ћемо одмах рећи да резултати указују да ће наша земља, као и већина европских држава, бити суочена са интензивним демографским старењем – смањењем радно способног становништва и растом удела старијих, што ће повећати притиске на пензијски систем и погоршати однос осигураника и пензионера. Упркос томе, постојећи институционални оквир, посебно проширена швајцарска формула са аутоматским стабилизатором, обезбеђује дугорочну финансијску стабилност. Расходи за пензије остају на око 10% БДП, док доприноси покривају доминантан део трошкова.

Очекује се умерено смањење односа пензија и зарада, али уз континуиран реални раст пензија током читавог пројекционог периода. У средњем року, притисци на смањење односа пензија и плата ће бити ограничени услед очекиваног наставка тренда повећања запослености, позитивнијих миграцио-

них токова и чињенице да се читава „беби-бум“ генерација већ пензионисала. У дугом року се ови позитивни ефекти исцрпљују, што води додатном смањењу односа пензија и плата на ниво испод 40%, начелно у складу са очекивањима у упоредивим европским државама.

Досадашње мере пензијске реформе обезбеђују финансијску стабилност пензијског система Србије у средњем и дугом року. Аутоматски макроекономски стабилизатор који је 2022. године уграђен у швајцарску формулу за усклађивање пензија осигурава да расходи за пензије „гравитирају“ око циљаног нивоа од 10% БДП. На овај начин, демографско старење не изазива финансијску дестабилизацију пензијског система и примарно се манифестује кроз смањење односа пензија и плата у дугом року“, наводи се у студији.

Добровољна приватна штедња представља потенцијални инструмент за повећање прихода у старости, али постојећи систем приватних пензијских фондова је неефикасан и захтева темељну реформу ако се жели да постане релевантан извор пензијских прихода у будућности.

Пад односа пензија и плата у дугом року може се у великој мери предупредити постепеним повећањем старосне границе за пензионисање у средњем року, у складу са очекиваним продужењем животног века. Јавни пензијски системи представљају најдугорочније, и у већини европских земаља, највеће појединачне програме државних расхода. Измене одредби којима се уређују државни пензијски системи могу произвести последице деценијама након њиховог иницијалног усвајања.

Да младе раднике које тек улазе на тржите рада очекује се да ће следећих 40 година уплаћивати пензијске доприносе, затим у просеку око 20 година примати пензијску накнаду, уз могућност да њихови наследници додатних 10 или 15 година примају накнаде у виду породичних пензија. Отуда одговорно и одрживо управљање јавним пензијским системом захтева разматрање и ослањање на дугорочне пројекције, будући да данашње измене пензијског закона могу, и по правилу имају, последице и до 70 година у будућности.

Услучају Србије, велика ванредна повећања пензија током 2008. године не само да су се испоставила фискално неодрживим, на шта је већина стручне јавности својевремено упозоравала, већ су и продубила економску рецесију након избијање глобалне финансијске кризе 2008. године.

Расходи за пензије, који су 2012. године износили безмало 12% БДП-а до краја деценије су смањени на одржив ниво испод 10% БДП.

Један од важних циљева пензијског система је да исплате пензија одвијају на јасан и предвидив начин како би осигуранци и пензионери са више извесности и сигурности могли да планирају своје животне прилике након пензионисања.

Уциљу повећања дугорочне одрживости и предвидивости, 2022. године швајцарска формула је проширена механизмом за аутоматску финансијску стабилизацију. Проширена швајцарска формула прописује да се пензије начелно усклађују 50% са растом цена и 50% са растом зарада, изузев у случајевима када фискалне прилике омогућавају или изискују другачије. У случајевима када су укупни расходи за пензије мањи од 10% БДП, фискалне прилике дозвољавају усклађивање пензија 100% са растом зарада. Насупрот томе, у случајевима када пензијски расходи премаше 10,5% БДП, захтева се индексација пензија искључиво са растом цена. На овај начин жели се постићи аутоматска стабилизација макро-фискалних прилика и укупних расхода за пензије у дугом року, тзв. механизам аутоматског стабилизатора“ наводи се у студији.

За стопу партиципације на тржишту зарада особа старијих од 15 година, која је у базној години износила безмало 70%, претпостављено је да ће се постепено повећавати до 77% у 2043. години. Такође, за стопу незапослености која је износила 8,5% у базној години, претпостављено је да ће се постепено смањивати до 2035. године када би требало да се изједначи са просечном стопом незапослености у Европској унији од 6,5%.

Спровођење адекватних и правовремених пензијских реформи једини је начин да се избегне финансијска дестабилизација пензијског (и читавог фискалног) система у условима погоршања стопе пензијске зависности. Иако пензијске реформе могу бити веома различитих форми и приступа, у суштини се сведе на комбинацију повећања ефективне доби за пензионисање и/или смањење издашности у виду мањег односа просечних пензија и плата.

Ова студија може се сматрати првом у низу студија које ће надлежне институције Републике Србије објављивати у редовној динамици у наредним годинама, са циљем да се обезбеди кредибилна професионална основа за одрживо дугорочно управљање пензијским системом Србије.

Звонимир ПЕШИЋ

Седница Управног одбора РФ ПИО

ОДЛУКЕ
ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ РАДА

На 59. седници Управног одбора Републичког фонда ПИО, која је одржана 31. марта 2026. године, разматране су и донете одлуке и усвојени кључни извештаји који доприносе даљем унапређењу рада Фонда и јачању система, у корист пензионера.

Управни одбор је, након детаљног образложења и разматрања, усвојио Извештај о редовном попису имовине и обавеза, са стањем на дан 31.12.2025. године и посебно се истиче чињеница

да Фонд нема доспеле, а неизмирене обавезе. Попис имовине и обавеза је редовна законска обавеза Фонда, која подразумева обимне и сложене активности на утврђивању стања имовине и обавеза Фонда на дан 31.

децембар. Централна комисија Фонда је објединила извештаје свих организационих јединица и сачинила јединствен Извештај који је, након презентовања, Управни одбор једногласно усвојио у законском року.

Посета колегама
у Геронтолошком центру Ниш

КАКО СИ ДРУЖЕ

Председник Комисије за здравство др Витомир Панчић, повереник МО Теле Кула Велибор Вуловић и председник Гр.Орг. УВПС Ниш Зоран Јашовић, 23. марта посетили су војне пензионере у Геронтолошком центру Ниш, где је смештено 16 чланова. Због старости и здравствених проблема од 16 војних пензионера састанку је присуствовало њих четири.

Председник Гр.Орг. УВПС Ниш је упознао пензионере о решавању статусних питања, о томе докле се стигло са управним поступком везано за 20% због бенифицираног радног стажа, умањењу пензија, статусу борца и друго.

Др Витомир Панчић је одговарао на питања из здравствене проблематике, решавању одређених проблема. Договорено је да се усагласи са управником ВБ Ниш, да лекари из Одељења примарне заштите чешће обилазе војне пензионере у центру.

Присутни војни пензионери су имали само речи хвале на однос особља центра према њима.

Геронтолошки центар Ниш је место где ниси усамљени, то је им дом јер је за старост, као и за детињство, неопходна безбрижност.

Центар запошљава 85 радника.

На крају је уследило скромно послужење, које је обезбедило Удружење.

Са особљем Центра је постигнут договор за унапређење сарадње, тако што ће заједнички организовати спортске сусрете и културно-уметничке манифестације.

З. Јашовић

Обележавање
Дана жена
у НишуДОБРО
ОСМИШЉЕНО
ДРУЖЕЊЕ

У просторијама Градског одбора УВПС Ниш, 6. марта, приређен је пријем за жене чланица Градске организације, поводом Дана жена.

Пријему су присуствовале чланице Удружења из свих месних организација, тако да је тамо била представљена Градска организација у малом.

Даме су, накратко, обвештене о раду удружења, а указане су им могућности у областима у којима могу највише да испоље своју активност у оквиру рада организације.

Позване су да се пријаве за излете, јер је дружење својеврстан лек за душу.

Уз пригодан послужење и даривање цвећа, дружење је било веома пријатно.

Иначе, 8. марта 1910. године у Копенхагену је одржана Друга конференција жена социјалиста, на иницијативу немачке револуционарке Кларе Цеткин. Тада је установљен празник Дана жена у знак сећања на демонстрације америчких жена у Чикагу 8. марта 1909. године. Уједињене нације су 1975. године, која је проглашена Међународном годином жене, званично почеле да обележавају овај празник под називом Међународни дан жена. Прва прослава Дана жена у Србији одржана је 1914. године.

Н. Живковић

Традиционални сусрет интендантских официра

ДРУГАРСТВО ЈЕ НАЈВАЖНИЈЕ

Поводом 24. марта Дана сећања, када је НАТО напао Савезну Републику Југославију, официри интендантске службе састали су се у ресторани „Дедиње“ у Дому ВС. Иначе, они се, у складу са традицијом, састају два пута годишње: за Дан интендантске службе и Дан сећања.

Овога пута се окупило готово 70 старешина. Њима се обратио некадашњи начелник Интендантске управе генерал-потпуковник у пензији Ђорђе Симић. Он је говорио о потреби да се колеге које су годинама сарађивале повремено виде и другују. Подсетио је на одговорне задатке које су извршавали интендантски официри. Посебно је истакао да је интендантска служба, после агресије НАТО-а, проглашена за најуспешнију у Сектору позадине Генералштаба ВЈ.

И овога пута за окупљање колега највише је допринео Милић Вучић.

З. П.

Из активности МО УВП Батајница

ЗАЈЕДНО ЗА ПРАЗНИК

МО УВП Батајница је 8. марта организовао дружење за даме чланице актива жена у својој канцеларији. Присутне даме и остале чланове МО поздравио је председник ове организације Рефик Спахић, честитао им празник и пожелео здравље, љубав, срећу и још много година заједничког дружења.

Затим је поделио каранфиле и пригодне поклоне. У име присутних дама захвалила је Милева Арсић.

У име ОПО УВП Земун окупљене жене је поздравио и честитао им празник Трајче Митушев, секретар и благајник Општинске организације УВПС Земун.

Дружење је настављено уз пригодан коктел и трпезу домаће хране које су даме са задовољством донеле.

Током дружења певале су се песме од Македоније преко Црне Горе, Србије, па до Кордуна. Деловало је то као Југославија у малом.

Иначе ова месна организација је прва формирала актив жена у оквиру своје организације пре неколико година, а већ пуну деценију сваке године организује ово дружење.

Р. С.

Додела социјалне и хуманитарне помоћи у фебруару 2026. године

ДРУГ ДРУГУ

На основу Правилника о социјалној и хуманитарној помоћи Удружења војних пензионера Србије, Изврши одбор, на седници одржаној 4. марта 2026. године, размотрио је захтеве достављене у фебруару 2026. године и донео је одлуке о додели једнократне социјалне и хуманитарне помоћи:

А) Материјално стање

На основу члана 5. а у вези са чланом 4. став 1. тачка 1. Правилника,

ОпОр Нови Београд ВС: 42.000,00 – по члану 30.097,09 динара;

ОпОр Земун ЂЗ: 45.000,00 – по члану 19.353,45 динара;

ОпОр Смедерево ТРЈ: 45.000,00 – по члану 25.078,88 динара;

ОпОр Смедерево АЗ: 42.000,00 – по члану 19.612,19 динара;

ОпОр Ниш РД: 45.000,00 – по члану 23.163,51 динара;

ОпОр Лесковац НЈ: 33.000,00 – по члану 20.021,83 динара;

ОпОр Лесковац ТБЈ: 33.000,00 – по члану 38.427,31 динара;

ОпОр Ђуприја ВД: 45.000,00 – по члану 22.219,56 динара;

ОпОр Крагујевац РЖ: 45.000,00 – по члану 27.000,00 динара;

ОпОр Крагујевац ВН: 42.000,00 – по члану 25.750,00 динара;

ОпОр Стара Пазова СП: 38.000,00 – по члану 43.527,50 динара;

ОпОр Стара Пазова ВГ: 45.000,00 – по члану 23.504,16 динара;

ОпОр Суботица ВС: 55.000,00 – по члану 13.580,54 динара;

ОпОр Прокупље МБ: 45.000,00 – по члану 22.361,61 динара;

Б) Здравствено збрињавање

ОпОр Нови Сад ПД: 20.000

ОпОр Крушевац КХ: 30.000

ОпОр Ниш МД: 25.000

ОпОр Ниш МН: 25.000

ОпОр Чачак ЈЂ: 30.000

ОпОр Пирот ТЉ: 35.000

ОпОр Прокупље СС: 30.000

ОпОр Ниш МО: 20.000,00 –

ОпОр Нови Београд ИЂ: 25.000

ОпОр Нови Београд ЈБ: 30.000

ОпОр Шабац ДЗ: 30.000

ОпОр Ђуприја СН: 30.000

ОпОр Прокупље НС: 25.000

ОпОр Земун ЈМ: 35.000

ОпОр Земун МЉ: 25.000

ОпОр Лозница ИМ: 25.000

ОпОр Ђуприја РК: 25.000

ОпОр Ниш ЂМ: 30.000

Новчана средства су уплаћена на текуће рачуне до 9. марта 2026. Захтеви који буду достављени од 1. марта до 31. марта 2026. године, биће решавани почетком априла 2026. године.

Извршни одбор

Агресија НАТО 1999. и глобалне промене

**ГРУБО САТИРАЊЕ
ЖИВОТА**

Учесници еминентног скупа у Београду осветлили су агресију и навели све последице дивљања западног војног савеза над малом земљом каква је СРЈ. „И данас треба да схватимо да је управо православно-словенска цивилизација, православно-словенски свет, претрпео огроман пораз”, поручио је руски генерал Леонид Ивашов.

Поводом 27. годишњице од почетка илегалне агресије НАТО на СРЈ, у Дому Војске Србије у Београду одржана је конференција на тему: „Агресија НАТО 1999. и глобалне промене“.

Поред говорника из Србије, представника Београдског форума за свет равноправних, Клуба генерала и адмирала Србије и Фонда дијаспоре за матицу, учествовали су и гости из иностранства: др Иван Давид, посланик Европског парламента из Чешке, проф. Мишел Чосудовски из Канаде, генерал Леонид Ивашов из Русије и Милан Илић, аналитичар из Прага. На конференцији су представљене две књиге Београдског форума – „Србија у доба глобалних промена“ и „ЕПС током НАТО агресије“.

Међу говорницима из Србије били су Никола Шаиновић, бивши потпредседник Владе СРЈ, академик Милован Бојић, директор Института „Дедиње“ и командант цивилне заштите у време агресије, др Љиљана Вернер, представница српске дијаспоре, Живадин Јовановић, генерал Лука Кастратовић, Слободан Бабић, Раде Дробац, генерал проф. Спасоје Мучибабић и Драгољуб Боснић.

Учесници конференције покренули су иницијативу да се Слободан Милошевић, бивши председник Републике Србије и СРЈ, сахрани у Алеји великана, као и да једна улица или трг у Београду понесу његово име..

Такође је обновљена иницијатива да се утврди потпуна листа свих цивилних, војних и полицијских жртава НАТО агресије, као и да се споменик жртвама агресије НАТО пакта у Парку пријатељства на Новом Београду у потпуности заврши према пројекту и да се упали вечна ватра.

Учесници конференције изразили су став да је неопходно обновити и наставити истраживање штетних последица коришћења оружја са осиромашеним уранијумом, токсичних средстава и других забрањених оружја, на основу раније одлуке Народне скупштине Републике Србије.

Колевка српске државности

Први се скуп излагањем обратио генерал-мајор у пензији Лука Кастратовић, председник Клуба генерала и адмирала Србије.

Генерал у пензији Лука Кастратовић

„Навршава се 27 година од злочиначке агресије НАТО, 27 година окупације АП КиМ, 27 година од погрома, терора и прогона Срба са КиМ са циљем да се протерају сви Срби са КиМ, са колевке српске државности, а све уз асистенцију и пуну подршку тзв. демократског Запада и САД.

Приштинска власт тзв. Косова носи књиге са фотографијама цркава и манастира, са фотографијама фресака Папи у Рим и уз подршку „демократске“ Европе то приказује као културну баштину Шиптара. А ти манастири и цркве (око 3. 500) са фрескама подигнути су када на Косову и Метохији (КиМ) није било Шиптара (данашњих Албанаца), када нису постојале САД, када амерички континент није био ни откривен.

По окупацији Србије Турска је 1457. године извршила попис становништва када је на КиМ било 98 % Срба, 1 % Шиптара и 1% осталих народа. Краљ Милутин је подигао близу 40 цркава и манастира. За фрескописање давао је килограм злата за килограм фарбе. А то злато је било из српских рудника“, навео је Кастратовић..

Када је слабило Отоманско царство „демократска“ Европа је све учинила да сломи Србе и да по одласку - поразу Турака заузме Балкан, односно српске територије. Немци су крајем 19. и почетком 20. века привремено мењали веру и нацију, да би ујединили албанска племена, формирали Албанију (1912. године) и Србији пресекли излаз на море. На територији Албаније и данас постоје остаци око 170 православних цркава и манастира. Хоти и Краснићи на северу Албаније су потомци

Немањића – од браће Ота - Хоти, од Краса - Краснићи, од Васа - Васојевићи, од Пипа - Пипери и од Озра - Озринићи.

Срби на КиМ су 1898. и 1899. године преживљавали највећи терор од Шиптара, који су 1871. године нарасли на 32%, а 1899. прелазе у вођство са 44% становништва (Срби 24 %). године 1921. године Шиптари имају 66% становништва, Срби само 26%.

Бесомучно бомбардовање

„По завршетку Хладног рата на сцену ступају нови планови разбијања Срба и српског националног бића, посебно залагањем Немаца – да се освете Србима за пораз у Првом и Другом светском рату, а награде Хрвати и Муслимани за помоћ у тим ратовима. Ове планове нам открио француски генерал Пјер Мари Галоа у поруци 2009. године, на десету годишњицу агресије НАТО-а. А тај план је 1986. године достављен Борисаву Јовићу..

У процесу разбијања СФРЈ нису потцинили Србију и српски народ, па су 1999. године кренули у бесомучно бомбардовање и ракетирање – разбијање СРЈ – Србије и, на почетку агресије, Црне Горе. Планирали су да нас покоре за три до пет дана, а нису ни за 78 дана.

Не смемо да заборавимо да Американци једно преговарају и обећавају, друго потписују, а треће раде. По завршетку агресије у преговорима Ахтисари – Черномидин било је договорено да међународне снаге буду само на граници са Албанијом, а на КиМ да остане по 50% војске и полиције. Међутим, Черномидину су обећали да ће му помоћи да буде председник Русије, па су договор заменили Резолуцијом 1244 СБ ОУН, коју нису испоштовали“ навео је генерал Кастратовић.

Контаминирали су нам територију уранијумом и плутонијум, кога нема у природи, а киднаповане Србе одводили су у непознато да би им вадили органе за пресађивање. По Резолуцији број 1244 КиМ је саставни део Србије, а на на тај простор треба да се врати одред војника и полицајаца. Наравно, ни ово не поштују. Иако је то противно поменутој резолуцији формирали су војску тзв. Косова коју обучавају и интензивно наоружавају, а подигнуће и војна база Брабстил, једна од 800 у 72 земље. То им је одскочна даска у инвазији ка Истоку и подршку тзв. Косова, да етнички очисте КиМ и затру сваки траг постојања Срба на тој територији. Разуме се, и да беспопшtedно експлоатишу природна богатства.

Космет је наш

„Објашњавали су, а и данас тврде, да су нас бомбардовали за наше добро и врше притисак да се потписом одрекнемо КиМ, како бисмо изгубили право на борбу за ослобођење тог дела земље. Не смемо заборавити и борићемо се за слободу, истину и правду“, закључио је Лука Кастратовић.

Руски генерал Леонид Ивашов обратио се присутнима путем видео-линка. Његово обраћање преносимо у целости.

Данашња конференција је посвећена сећању на храброст српских војника који су бранили своју отаџбину. Истовремено, то је дан сећања на глобални злочин који је НАТО фашизам починио над независном државом. Треће, рекао бих да је ова

Скупу је присуствовао велики број експерата

Генерал Леонид Ивашов се обратио присутнима посредством видео-линка

операција стратешких размера против Савезне Републике Југославије послужила као увод у накнадне злочиначке акције Запада, предвођене Сједињеним Државама.

Управо овде су развијене, овде на српској територији, методе и технике, и почело је уништење православне словенске цивилизације. Не само државе, већ уништење православног словенског света, православног словенског простора. А даље смо гледали како је покренут процес још једног уништавања држава у другим цивилизацијским просторима. Био је то Ирак, била је Либија, била је Сирија, била је Венецуела, а данас видимо систематско уништавање једне од најстаријих цивилизација – персијско-иранске цивилизације.

Такође бих желео да истакнем да су се и операција уништавања Савезне Републике Југославије и иранска антииранска агресија догодиле уочи и током јеврејског празника Пурим. И даље можемо наставити да рачунамо. Ако данас успеју да сломи дух иранског народа, вишенационалног народа, ту неће бити крај. На крају крајева, овај рат се данас води, пре свега, против континенталних сила. А следеће ће сигурно бити Кина, Русија, а можда и Индија.

То је јудеофашизам у облику ционизма и протестантизма. И то је, заправо, духовни рат, верски рат и геополитички рат. Иранци су данас већ победили. Победили су у ономе што се назива блицкриг. Израел и САД су планирали да у року од неколико дана униште руководство земље – духов-

но, политичко и војно – и тиме изазову дестабилизацију. Широм региона су очекивали капитулацију. Иран се данас бори и наноси неприхватљиву штету како Израелу, тако и Сједињеним Државама.

Невесела стварност

Американци данас нису успели да у ову најновију авантуру увуку европске земље, са изузетком неколико политичких личности и политичких режима, баш као што су успели да увуку готово целу Европу против Савезне Републике Југославије. То нам даје наду да, ако Иран одоли овој агресији, постоје разлози да верујемо да ће и Америка и Европа једноставно пасти.

Данас постоје проблеми унутар самих Сједињених Држава, а у мањој мери јављају се унутрашњи протести и у самом Израелу. Оно што се данас говори о режиму Трампа потиче од америчких војних историчара и ветерана војне службе. Кажу да је било много различитих председника Сједињених Држава. Било је мудрих људи, попут Абрахама Линколна и Френклина Рузвелта. Било је мање мудрих људи, било је агресивних, било је различитих председника у Сједињеним Државама и то је, кажем, мишљење трезвених Американаца, пре свега ветерана, ратних и политичких ветерана, али, како кажу, лудих људи није било. А Трамп је први лудак, окружен својом пратњом.

Видимо да је нека врста сатанског племена дошла на власт у Сједињеним Државама и Израелу. Као друго, истиче се да

ниједан амерички председник није био толико несамоосталан као Трамп. Трамп и Здружени начелници штабова су одбацили ту могућност агресије против Ирана. Али је долетео господин Нетанјаху и, до празника Пурим, убедио Трампа, а Трамп га је послушао без поговора.

И, наравно, данас видимо улогу Русије. Русија није учинила довољно током догађаја 1999. године у Србији, односно Савезној Републици Југославији. И велики кнез православног словенског народа, Слободан Милошевић, није тражио један батаљон, тражио је једну ваздушно-десантну дивизију. Јељцин није предузео тај корак. А видели смо шта је један батаљон урадио – подигао је морал и заузео стратешки важан објект.

Дакле, да су снаге заиста биле веће и да је било одлучније руско руководство, било је могуће одбрани и Савезну Републику Југославију, и било би могуће одбрани овај мир, задавши добар ударац. Мало је вероватно да би Американци могли да убеди Европљане да наставе да учествују у овом лудилу које се данас дешава. И сигурно би Србија преживела, а основа православно-словенског простора била би сачувана.

Уједињење словенских народа

Данас то није случај. И данас треба да схватимо да је управо православно-словенска цивилизација, православно-словенски свет, претрпео огроман пораз. Данас две некада велике православно-словенске државе воде међусобни рат до смрти. Због тога је данас кључно питање уједињење словенског света. У супротном, Словени ће морати да бирају или да постану део католичког света, или да прихвате протестантски духовни простор, што је такође ван памети, или да прихвате јудеоционизам. То је избор са којим се суочавамо.

Због тога само то може помоћи у спасавању и цивилизације у целини и наших народа. Данас Русија, нажалост, није лидер православно-словенског света. Међутим, данас остају две државе – Србија и Белорусија – које могу покренути процес уједињења. И научници из наших земаља морају да припреме теорију о овом питању, како то да ураде. И, наравно, да припреме пројекат. Само овај пројекат може спасити наш православно-словенски свет.

Погледајте у каквом је стању данас некада братска Бугарска. У Софији, на аеродром, слећу без најаве амерички војни авиони, а камиони за допуну горива обустављају све летове са тог аеродрома. Нико не пита за дозволу и почињу да точе гориво управо оним авионима који учествују у злочиначкој агресији против Ирана.

И звао ме је генерал, мој добри бугарски пријатељ, и питао ме: „А хоће ли нас напасти?“ Објаснио сам му да су учесници у овој великој агресији. И стога иранске оружане снаге имају право да вас нападну као саучесника, савезника агресора.

Стога о томе треба да размислимо и хитно решимо питање обнављања јединства православно-словенског света.

Све најбоље и нека нам будуће победе буду, пре свега, духовне, рекао је генерал Ивашов.

Приредио: **З. Пешић**

Историја која траје

КАКО САКРИТИ ИСТИНУ О ПРОДУЖЕНОМ ЗЛОЧИНУ

Разумемо ли данас јасније и разговетније трагичне историјске догађаје који су обележили минуле деценије нашег друштвеног и политичког живота и условили стварносту којој живимо? Разматрања чињеница из не тако давне прошлости и призивање сећања поводом 27 година од почетка агресије НАТО на Србију (СРЈ) и 20 година од смрти Слободана Милошевића можда нам могу дати одговоре на нека од поменутих питања

Циљеви агресије НАТО на СРЈ: Оправдати сврху постојања НАТО и у периоду после укидања Варшавског уговора, као највећег потрошача производа Војноиндустријског комплекса, полуге глобалног интервенционизма и стуба неолибералног корпоративног система.

Учврстити дисциплину унутар Алијансе и упозорити непослушне изван круга савезника, шта их чека ако не следе америчке интересе и захтеве.

Ширење на Исток - ка Каспију, Кавказу, Сибиру, Блиском Истоку као стратешким изворима енергената и стратешких минерала. Демонстрирати моћ коју нико није и не може да застави, па ни Русија и Кина.

„Преуредити просторе“ Балкана, СРЈ и Србије, у складу са стратегијом ширења на Исток.

Одвојити Црну Гору од Србије, спречити директан приступ Србије Јадрану и осигурати да Србија и српски народ „више никад не буду политички фактор на Балкану“; уништити сваку клицу независности и идеју која се не уклапа у догму неолибералног, корпоративног система.

Створити још једну албанску државу, тзв. Косово, као претходницу Велике Албаније, одузимањем покрајине КиМ од Србије и прикључивањем делова територија Републике Северне Македоније, Грчке и Црне Горе. На конференцији НАТО 28. априла 2000. у Братислави, Американци су захтевали од савезника да хитно признају „нову државу Косово“, док су СРЈ прогласили као творевину „изван сваког закона“. Зашто?

На истој конференцији представници америчког Државног секретаријата су обелоданили да је рат против СРЈ 1999. вођен „да би се тамо накнадно, из стратегијских разлога, распоредила америчка војска“ (Бондстил) и на тај начин исправила грешка генерала Двајта Ајзенхауера с краја Другог светског рата (Вили Вимер, извештај канцелару Герхарду Шредеру од 2. маја 2000).

Створити преседан за оружане интервенције изван уговорне зоне НАТО утврђене оснивачким актом од 1949. године, без одлука СБ УН. Претварање НАТО од одбрамбеног у агресивни савез и ширење зоне дејстава на целу планету: поклон за 50. годишњицу оснивања Алијансе, обележе-

ПИШЕ
Живадин Јовановић,
бивши министар
спољних послова

ну усред агресије на СРЈ, 23.-25. априла 1999. године, у Вашингтону.

Збацити са власти председника Слободана Милошевића, успоставити вазални режим и наметнути неоклонални положај Србије (СРЈ).

Лажи о агресији НАТО

Највећа лаж - да је НАТО желео да спречи «хуманитарну катастрофу», да заштити људска права припадника албанске националне мањине. Избегличке колоне су се појавиле тек после почетка агресије НАТО 24. марта 1999. године и као последица агресије. Представници НАТО и појединих чланица НАТО, у међувремену су признали геополитичке циљеве напада и кршење међународног права.

Немачки официр и дипломата Дитмар Хартвиг, шеф Мисије ЕЕЗ на КиМ (ЕСММ) оставио је писане доказе да су ЕУ и Немачка скривале истините извештаје о стању на КиМ пре агресије и учествовале у припремама агресије НАТО («Србија у доба глобалних промена», стр. 206-211, Београдски форум, 2026.).

Косовска мисија за верификацију -

КВМ - била је лажна мисија за верификацију ОЕБС-а. Према споразуму Јовановић - Герарек, од 16. октобра 1998., КВМ је требало да буде дипломатска, цивилна, за проверу примене споразума Милошевић-Холбрук. У стварности, КВМ су чинили војни и полицијски обавештајци, специјалисти за субверзивне активности, а њихова улога је била - снимање терена и распореда снага одбране, припремање терористичке ОВК за улогу пешадије НАТО, обележавање циљева за бомбардовање;

Лажи Вилијема Вокера, Била Клинтон, Тонија Блера, Герхарда Шредера, Рудолфа Шарпинга и других о геноциду, „масакру цивила у Рачку“, „конц-логорима“ на стадиону у Приштини и Станковцима (РСМ), о плану „Потковица“ - биле су у функцији обмањивања западне јавности ради придобијања за подршку агресији. „Распоређивање трупа НАТО (на КиМ, прим. аут.) нема цену“ - било је Вокерово генерално упутство сарадницима у КВМ.

Извештај форензичара ЕУ, са Финкијом, др Хелен Ранта на челу, о „случају Рачак“ никада није објављен. Наводно је изгубљен у коридорима ЕУ, у Бриселу. Најпре је био један од кључних делова прве хашке оптужнице против Милошевића, али је из каснијих верзија оптужнице, изостављен. Вероватно је да би Милошевић, поводом те тачке оптужнице, захтевао увид у извештај др Ранте који искључује тезу о „масакру цивила“.

Лаж је да су у Рамбујеу вођени преговори о миру и да постоји некакав споразум из Рамбујеа. То је била представа у америчкој режији чија је једина сврха била - уверити јавност од „међународна заједница“ (ЕУ и НАТО) чини све за мир, али да се са Милошевићем не може другачије него ратом. Уз подршку ВБ, СРН, Француске и ЕУ, САД су поставиле ултиматум Србији (СРЈ) да потпише безусловну капитулацију и окупацију целе земље - тежи од ултиматума Аустрије, од 23. јула 1914. Ултиматум није прихваћен. (Један од три међународна преговарача, руски амбасадор Борис Мајорски такође није потписао ултиматум).

Лажи западне политике и пропаганде, посебно америчке, британске и немачке, биле су сконцентрисане на сатанизацију Срба као прогонитеља

Албанаца и представљање Слобода-на Милошевића као „новог Хитлера“.

Агресија НАТО 1999. на Србију (СРЈ) представља морални и цивилизацијски пад Европе и Запада, у целини, какав није забележен у новијој историји. Морални и цивилизацијски опоравак Европе тешко је замислив, без катарзе и извињења Србији и српском народу. Бивши Председник Чешке Републике Милош Земан, на конференцији за новинаре 18. маја 2021. године, током званичне посете Србији, упутио је јавно извињење Србији због бомбардовања НАТО 1999. и замолио српски народ за опроштај. Поред осталог, он је изјавио да „је то било грешка и горе од злочина“. Без обзира на закашњење, таква изјава чешког Председника је морално и политички одговоран и храбар гест. Треба очекивати да ће сличних

Лаж је да су у Рамбујеу вођени преговори о миру и да постоји некакав споразум из Рамбујеа. То је била представа у америчкој режији чија је једина сврха била - уверити јавност да „међународна заједница“ (ЕУ и НАТО) чини све за мир, али да се са Милошевићем не може другачије него ратом. Уз подршку Велике Британије, СР Немачке, Француске и ЕУ, САД су поставиле ултиматум Србији (СРЈ) да потпише безусловну капитулацију и окупацију целе земље - тежи од ултиматума Аустрије, од 23. јула 1914. Ултиматум није прихваћен.

признања будућих лидера чланица НАТО бити још више.

Последице агресије НАТО

НАТО је убрзао ширење на Исток пријемом нових чланица и отварањем нових америчких војних база у Бугарској, Румунији, централноевропским и балтичким државама, укључујући и тзв. антиракетне штитове за наводну одбрану од потенцијалног напада од „осовине зла“. Временом је политика ширења на Исток укључила производњу страха од напада Русије и нуђења Европи америчког одбрамбеног кишобрана по цену издвајања 3-5% ЕДП за одбрану, односно, за војноиндустријски комплекс.

Разорена је и сурово кажњена Србија (СРЈ), стара, независна европска земља, култура и нација које, не само да нису никога угрожавале, већ су, уз све друго, поднеле огромне људске жртве за слободу и развој Европе. Више него многе чланице ЕУ. Суштински посматрано, Европа је учествовала у враћању првог рата после Другог светског рата, на тло Европе, у рату против себе саме. Био је то њен велики морални и цивилизацијски пад, културно, идентитетско и морално посрнуће од којег ће се Европа тешко опоравити, без извињења Србији и српском народу за све лажи, подметања и неправде.

Своју „изузетност“ и „посвећеност“ људским правима, чланице НАТО су исказале и тако што су 1999. прве на европском тлу употребиле забрањена оружја - пројектиле са осиромашеним уранијумом, касетне бомбе, графитне бомбе и отровна гасна једињења произвођена циљаним бомбардовањем рафинерија, хемијских фабрика и електроенергетских постројења. Све су то средства за масовно уништавање чије се последице ни временски ни просторно не могу контролисати нити

Агресија НАТО 1999. на Србију (СРЈ) представља морални и цивилизацијски пад Европе и Запада, у целини, какав није забележен у новијој историји. Морални и цивилизацијски опоравак Европе тешко је замислив, без катарзе и извињења Србији и српском народу. Бивши Председник Чешке Републике Милош Земан, на конференцији за новинаре 18. маја 2021. године током званичне посете Србији, упутио је јавно извињење Србији због бомбардовања НАТО 1999. и замолио српски народ за опроштај.

ограничити. То је, такође, део продуженог злочина чије се последице и данас осећају и за које је НАТО одговоран. Прекид истраживања последица покренут одлуком Народне скупштине Србије и ћутање власти није знак одговорности, доследности и поштовања институција. То, поготову, није начин исказивања „реализма у политици“, „окретања будућности“, самопоштовања и пијетета према жртвама.

У складу са Резолуцијом СБ УН 1244, Покрајина КиМ је под мандатом УН. То треба да остане доследна, трајна, принципипелна позиција Србије. Водеће земље и интеграције Запада, пре свих, САД, ВБ, СРН, Француска и ЕУ, фактички узурпирале мандат СБ УН и злоупотребиле УНМИК, КФОР и ЕУЛЕКС за систематско развлашћивање државе Србије, њених функција, структура и јавних служби у Покрајини КиМ, које су постојале у тренутку успостављања мандата СБ УН 10. јуна 1999., са циљем успостављања још једне албанске, илегалне државе зване Косова.

Од гаранта спровођења Резолуције СБ УН 1244, мира, једнаке безбедности и заштите људских права, слободног враћања свих протераних, УНМИК, КФОР и ЕУЛЕКС су се претворили у креаторе и покровитеље још једне албанске државе што је суштинско прекорачење добијеног мандата. Будући да не предузимају делотворне мере за заустављање систематског насиља и продуженог етничког чишћења преосталих Срба, ова међународна присуства су постала саучесници у томе. Она су једно одговорна за неспровођење права на слободно и безбедно враћање преко 250.000 прогнаних Срба и других неалбанаца. То је пример кршења универзалних стандарда људских права и облик дискриминације по основу националне припадности. Међународна присуства и њихови надређени органи су одговорни и за спречавање враћања договорених контингената војске и полиције Србије, што представља опструкцију спровођења Резолуције СБ УН 1244.

Преврат 2000

Оно што НАТО није успео да оствари 1999. године оружаном агресијом, ни коришћењем терористичке ОВК, пошло је за руком ЦИА-и, НАСА-и, УСАИД-у, и другим машинама „индустрије за демократизацију“ тзв. ауторитарних и диктаторских режима, односно, друштава. Слободана Милошевића нису 2000. године сменили грађани СРЈ на изборима, иако су избори одржани, већ ЦИА и друге америчке тајне службе, мрежа њихових агената и извршилаца у Србији, као и огроман новац САД и других земаља Запада (Норвешке, Велике Британије, Немачке, Швајцарске).

У пролеће 1998. Клинтон, Олбрајт и Холбрук су одобрили план за збацивање Милошевића (в. писано сведочење војног аташеа Велике Британије у Београду, пук. Џона Кросланда пред Хашким трибуналом) а потом је дато зелено светло ЦИА-и да може да ангажује све расположиве ресурсе за реализацију тог плана. Припреме су, поред осталог, обухватале: успостављање америчког центра у Мађарској - за координацију опозиционих активности, пропаганду, обуку агитатора и финансирање, на челу са амбасадором Вилијамом Монтгомеријем; успостављање прстена снажних радио и ТВ одашиљача за пропаганду против Милошевића: у Мађарској, Румунији, Бугарској, Хрватској, БиХ; успостављање мреже од 20.000 плаћених „волонтера“ унутар Србије. Уз све друго, очи избора, америчка Шеста флота „случајно“ је била усидрена пред Барском луком.

Сами Американци су оценили да је збацивање Слободана Милошевића са власти највећи успех САД у целокупној пракси промена непослушних лидера коришћењем, односно, злоупотребом изборног процеса. (David Shimer: One Hundred Years of Covert Electoral Interference, Knopf. 2020: Foreign Affairs, June 21. 2020.

Балкан је на дужи рок дестабилизован, ЕУ и НАТО подељени око (не)признавања, тзв. Косова. Тој подели у међувремену су се „придружиле“ нове - о Украјини, ратовима на Би, енергетској кризи, односима са САД, Русијом, Кином и др. Водеће чланице ЕУ и НАТО су стратешки усмерене на изналажење форми увлачења Србије у индиректно, прећутно признање тзв. Косова, чиме би, како рачунају, отпао разлог бар за једну од подела унутар ЕУ Њихово предвиђање заснива се на логици - ако Србија учини потез који друге земље препознавају као фактичко, индиректно признање тзв. Косова и саглашавање са губитком дела државне територије, онда нико од тог часа нема више разлога да подржава суверенитет и територијални интегритет Србије и Резолуцију СБ УН 1244, односно, да одбија признање тзв. Косова, па ни пет чланица ЕУ (Шпанија, Румунија, Словачка, Грчка, Кипар).

Ако информације из бриселских ЕУ структура упућују на закључак о већој отворености да се Западни Балкан, на

нови начин прикључи ЕУ, онда стварни разлог треба тражити у геополитици, у тежњи водећих чланица, пре свега, Немачке, да консолидују свој примат на Балкану, пре него што крену, готово, извесни преговори кључних фактора мултиполарног поретка о сферама њиховог утицаја, односно, о новој архитектури безбедности и сарадње. Вероватно је, управо у томе и смисао текућих трагања за „sui generis“ формама и идејама од колективног придруживања и чланства „у више брзина“, до чланства без права вета и формата „прво получланство па услови“. Евентуалне „звездиче“ уз тзв. Косово одавно су истрошиле свој скроман потенцијал „смоквиног листа“, па је вероватније да би се нашао други начин „чувања образа“ Србије. Разуме се, уколико бисмо наставили да глумимо како не разумемо шта значи поглавља 35, нарочито, након „закивања“ услова признања уношењем и тзв. Охридског споразу-

Своју „изузетност“ и „посвећеност“ људским правима, чланице НАТО су исказале и тако што су 1999. прве на европском тлу употребиле забрањена оружја - пројектиле са осиромашеним уранијумом, касетне бомбе, графитне бомбе и отровна гасна једињења произвођена циљаним бомбардовањем рафинерија, хемијских фабрика и електро-енергетских постројења. Све су то средства за масовно уништавање чије се последице ни временски ни просторно не могу контролисати нити ограничити.

ма у то поглавље.

Разваљен је европски (ОЕБС) и глобални систем безбедности (УН);

Широм су отворена врата глобализацији интервенционизма и необуздане самовоље „победника хладног рата“. О томе сведоче разарања Авганистана, Ирака, Либије, Сахела, Сирије, све до Палестине и Ирана, данас. Стотине хиљада деце, жена и немоћних људи уопште, изгубило је животе, губи их и данас, од бомби креатора правила „одбегле“ униполарности. Милиони људи су придодати масама миграната.

Повампирене су најдеструктивније и најнехуманије идеологије.

Агресија другим средствима

Фактори који су 1999. године учествовали у оружаном агресији, настали су је другим средствима све до данас. Циљ се своди на заокруживање илегалне независности тзв. Косова, разбијање СРЈ и претварање смањене Србије и испарцелисане српске нације, у трајно стање;

Кључни моменти продужене агресије другим средствима су - масовни погром Срба 17. - 19. марта 2004., отцепљење Црне Горе из СРЈ 2006., проглашење илегалне независности тзв. Косова 2008. повлачење преосталих државних институција са севера Покрајине, у складу са неуставним Бриселским споразумом, постављање признања илегалног отцепљења КиМ као неотклоњивог услова за чланство у ЕУ (поглавље 35).

Дипломатије и владе водећих чланица НАТО и ЕУ настављају са притисцима да се прошири број земаља које признају илегалну независност;

Исте чланице НАТО и ЕУ које су својевремено финансирале, наоружавале и обучавале припаднике терористичке ОВК, данас учествују у формирању, опремању и организовању илегалних оружаних снага тзв. Косова, по стандардима НАТО. Третирају их као

24. март, подсећање на почетак бомбардовања

СЕЋАЊА НЕ БЛЕДЕ

део свог система, обезбеђују опрему, укључују их своје у међународне мисије, организују заједничке војне вежбе, инвестирају у војну индустрију;

НАТО није посматрач већ фактор стварања војних савеза између тзв. Косова и одређених својих чланица, са претећом антисрпском осномом;

Инсистирање на примени тзв. Шолц-Макроновог плана, Охридског споразума који тзв. Косово третирају као независну државу без сагласности СБ УН под чијим мандатом се КиМ налази, идеје о колективном пријему свих земаља Западног Балкана у придружено чланство и сличне, део су технологије завршавања „незавршених послова агресије“, пре свега, покушај увлачења Србије у индиректно признавање тзв. Косова;

Преговарачко поглавље 35 које признаје тзв. Косова од стране

Кључни моменти продужене агресије другим средствима су - масовни погром Срба 17.-19. марта 2004., отцепљење Црне Горе из СРЈ 2006., проглашење илегалне независности тзв. Косова 2008., повлачење преосталих државних институција са севера Покрајине, у складу са неуставним Бриселским споразумом, постављање признања илегалног отцепљења КиМ као неотклоњивог услова за чланство у ЕУ (поглавље 35). Дипломатије и владе водећих чланица НАТО и ЕУ настављају са притисцима да се прошири број земаља које признају илегалну независност.

Србије, поставља Србији као искључив, незаобилазан (прекљивни) услов за чланство, део је те технологије која је тихо „иновирана“ уношењем у то поглавље и тзв. Охридског споразума. Тиме је поглавље 35 прерасло у груб и директан позив за кршење Устава Републике Србије и отворило питање може ли Србија преговарати под viseћом уценом да крши свој Устав као највиши правни и политички акт и симбол њеног суверенитета и територијалног интегритета?

Настављање етничког чишћења Срба са КиМ, третирање Срба на КиМ као странаца, фазна интеграција српских образовних и здравствених институција у илегални систем Приштине, такође је пример настављања агресија другим средствима.

(Наставаку наредном броју)

Извор: Печат

Проширена верзија излагања на Конференцији одржаној 23. марта 2026., поводом 27. годишњице агресије НАТО.

Годишњица бомбардовања НАТО-а СР Југославије, обележава се сваке године као сећање на почетак војне агресије на нашу земљу. Агресија је трајала 78 дана и оставила је дубоке последице по државу, друштво и регион, то је догађај који представља кључни догађај у савременој историји Србије, региона и света. Бомбардовањем су поред војних циљева гађани и мостови, фабрике, електроенергетски системи и медијске куће. Страдало је 1.100 припадника Војске и Полиције, више од 2.500 цивила. Рањено је више од 7.500 грађана Србије. Материјалну штету тешко је проценити.

Бомбардовање је оставило огромне еколошке последице, употреба осиромашеног уранијума осетно је угрозила здравље становништва. Политичке последице тичу се губитка ефективне контроле Србије над Косовом и Метохијом, успостављање међународне управе УНМИК и КФОР-а, који су били сведоци формирања „независног“ Косова. Друштвене последице огледале су се у расељавању великог броја људи, психолошке последице ошинуле су становништво, а нашу земљу је захватила дуготрајна економска стагнација и пад стандарда.

Кумановским споразумом 1. јуна 1999. године окончано је бомбардовање. Истог дана Савет безбедности УН усваја резолуцију 1244, којом се повлаче снаге СРЈ са Косова и долазе међународне снаге КФОР.

У условима изразите технолошке надмоћи НАТО-а, одбрана СРЈ заснивала се на комбинацији војних и цивилних мера. Кључну улогу имале су јединице противваздушне одбране. Упркос техничкој инфериорности оне су примењивале често премештање ракетних система, маскирање и израду лажних циљева и ограничено укључивање радара како би се избегло откривање. Оборен је амерички авион што је показало спремност војске да брани своју земљу, али и рањивост најмодернијих летелица.

Војна техника и људство распоређивани су на више локација, како би се смањили губици. Командне структура често су мењале локације са којих су

командовали борбеним дејствима.

У току агресије велики допринос отпору агресору дала је цивилна заштита и становништво. Систем је имао важну улогу у организовању склоништа и узбуњивању грађане, евакуацији становништва и санацији последица напада. Грађани су учествовали у симболичним облицима отпора, попут окупљања на мостовима и јавним местима.

Агресија НАТО-а оставила је многе последице, али највећа је отимање Косова и Метохије и анектирање 14 одсто наше територије. У свету и данас после 27 година постоје различита тумачења овог догађаја, али то није сметало да се по истом моделу и даље без придржавања међународног права сличне ствари догађају и на другим просторима и свету.

Као и сваке године 24. март се обележава као сећање на жртве и разарања и дан када је престало да важи међународно право. Та сећања треба да негујемо без обзира што 24. март означава почетак једног од најтежих периода савремене историје Србије.

Драган Паскаш,
генерал у пензији

У Краљеву обележен Дан сећања

УКЉУЧИТИ ВИШЕ
МЛАДИХ

Делегација Градског одбора УВПС приликом полагања венца

У Краљеву су 24. марта полагањем венца и парастосом обележене 27 године од почетка НАТО бомбардовања СРЈ, код споменика Краљевчанима погинулим у ратовима на простору бивше СФРЈ од 1991-1999. године. Споменик се иначе налази испред Градске куће и на њему су уклесана имена 77 Краљевчана који су изгубили животе у тим ратовима. Од овог броја 41 Краљевчанин је погинуо током НАТО агресије а 36 на просторима бивше СФРЈ почетком деведесетих.

Венце су пре свих положили чланови породица и родбине погинулих, а затим представници града, Рашког округа, војске, полиције, ратних ветерана, организација које негују традиције ослободилачких ратова и других удружења, међу којима и Градска организација УВПС Краљево. Пре тога комеморација је одржана и у касарни „Јован Курсула“ у Јарчујаку, где је 2. бр КоВ одала почаст погинулим припадницима 252. окбр.

Парастос је, као и сваке године, обавило шест свештеника из Епархије жичке.

Потсећања ради 19 земаља НАТО пакта, које су и економски и војно најмоћнији део света, је 24. марта 1999. године у вечерњим часовима почело бомбардовање економски и војнички исцрпљене СРЈ, која је остала уса-

мљена. Напад је извршен без одлуке Савета безбедности УН што се први пут догодило у Европи после Другог светског рата. Таква пракса је у каснијем времену постала устаљена за понашање светских моћника, без да имају одговорност пред било ким. Рат у Украјини и на Блиском истоку је тренутно актуелан али се понашање моћних сила у будућности не може са сигурношћу предвидети. Остаје само да се надамо да ће се избећи проширење сукоба и да ћемо живети у миру.

Десетине особа се и даље воде као нестали и нажалост нема добре воље од стране албанске власти на Косову да се њихова судбина коначно реши и донесе душевни мир њиховим најближим. Материјална штета на нивоу Србије је процењена на око 100 милијарди долара, која никада неће бити надокнађена јер су се сви судови огласили ненадлежним за вођење спорова.

На територију Србије је у току агресије бачено око 22.000 тона експлозива. Лансирано је око 1.300 крстарелих ракета и 37.000 касетних бомби. Први пут су употребљене и такозване графитне бомбе за уништавање електропривредног система Србије. Употребили су и забрањену муницију са осиромашеним уранијумом чије последице се осећају и у овим време-

нима кроз значајан пораст канцерогених обољења код нашег становништва, а то ће се наставити и у будућности.

Територија Краљева и околине је од 78 дана трајања рата била бомбардована 54 дана кроз 172 ваздушна напада. Прва бомба је пала на аеродром Лађевци 24. марта око 20 часова. У току агресије убијено је 12 цивила а повређено 105. Уништено је или оштећено више од 1.750 објеката.

Агресија је окончана потписивањем Војнотехничког споразума у Куманову 9. јуна 1999. године, тако да су бомбардовања престала наредног дана, а наше јединице су почеле измештање са тог простора три дана касније.

Одмах након тога усвојена је Резолуција 1244 Генералне скупштине УН и на територију Косова и Метохије је упућено 37.200 војника Кфора из 36 земаља са задатком да чувају мир и безбедност и да омогуће повратак албанских избеглица док се не дефинише највиши степен аутономије.

Како су се западне земље понашале свима нам је познато. Албанци су се вратили а повратак 250.000 Срба који су се повукли заједно са војском на територију уже Србије ни данас нико не разматра. Србима који су остали да живе на својим огњиштима није обезбеђен мир и безбедност. Убиства великог броја Срба након доласка међународних снага никада нису расветљена, а за нападе и пљачке нико никада није одговарао. Признавање самопроглашене независности Косова је урађено управо од тих земаља које су извршиле агресију и њихових савезника. На Србију се врши невиђен притисак да и сама призна независну државу Косово и тако се одрекну дела своје територије што је супротно међународном праву, али је у интересу западних моћника.

Због наших будућих поколења имамо обавезу да памтимо и на њих преносимо сећање на све што нам се 1999. године и касније догађало. Праштање је у складу са православљем али сећање мора да се очува за сва времена. Велико је и питање како праштати онима који су свесно чинили злочине и никада се јавно због тога нису извинили нити осетили кајање. Посебно је тешко да опросте они који су у агресији изгубили своје најмилије, децу, очеве, мајке, браћу и сестре.

Сећања треба освежавати стално, кроз образовни систем, културу, уметност, научне скуповете и друге активности, а не само одређених датума као што је овај.

На овакве догађаје нема организовањем доласка младих људи, школске омладине и деце, јер се само на такав начин сећања на жртве и ратне догађаје може преносити на долазећа поколења. Лоше је и то што на крају нема обраћања значајних људи попут историчара и припадника градске власти.

Јован Симић

Седница Скупштине МО „Бежанијска коса“

„РАСАДНИК“ ВРСНИХ КАДРОВА

Делегати Скупштине су одлучили да их и у наредном периоду предводе Милан Калчић и Зоран Стојковић

Радно председништво седнице

Више тема заокупило је пажњу делегата

На периферији главног града, уз ауто-пут Београд Загреб, простира се насеље Бежанијска коса које је једно од млађих, ако је реч о времену изградње. На том простору је Министарство одбране интензивно подизало зграде, тако да су створене компактне целине вишеспратница у којима су додељивани станови активним и пензионисаним припадницима система одбране. И тако, за разлику од неких других делова Новог Београда, у Месној организацији војних пензионера „Бежанијска коса“ су млађе старешине.

Чланови МО „Бежанијска коса“ у последњих десетак година слове као веома активни и представљају базу из које крећу многи предлози везани за организовање војних пензионера и промене. Догађало се да су у стварању пензионерског видокруга за копље или два испред осталих колега. Исто-

времено, због квалитетног рада, били су и остали „расадник“ кадрова.

Седница годишње Скупштине МО „Бежанијска коса“ одржана је у просторијама Општинске организације УВПС Новог Београда. Скупу су присуствовали председник ОпОд Симеон Туманов, заменик председника Коста Новаковић, чланови Извршног одбора ГО УВПС Остоја Поповић и Слободан Пејовић и председници осталих ново-београдских месних организација.

Извештај о раду поднео је председник МО Милан Калчић који је навео да су чланови активно учествовали у раду Општинског одбора УВПС, да су на састанцима разматрана горућа питања организовања. Било речи о стамбеној и здравственој ситуацији, информисању, социјалној и хуманитарној помоћи. Из те организације потекло је више предлога који се односе на статус војних пензионера, а

нарочито на стамбену ситуацију. Организација броји 533 члана, а током минуле године примљено је пет нових чланова. Месни одбор је проширен са седам чланова (Добросав Радовановић, Павле Галић, Данило Марјановић, Миролуб Благојевић, Војислав Џебић, Ненад Нићифоровић и Властимир Костић), тако да то тело сада броји 25 чланова.

Десет чланова добило је социјалну и хуманитарну помоћ. Занимљиво је да је из те организације на захвалности организованој у Пожаревцу, на Ђердапу и Голупцу било је 25 војних пензионера.

Што се признања тиче, Повеља УВПС додељена је генерал-пуковнику у пензији Звонку Јурјевићу, Плакета УВПС припала је Илији Шикману и Војиславу Перовићу, а захвалница Дану Илићу, Милану Докићу и Власти-

Симеон Туманов,
председник ОО УВПС:

НА ДОБРОБИТ ЧЛАНОВА

„Наше дружење морамо наставити. Оно је везивно ткиво. Посвећени смо традицији, исказивању надахнућу приликом посета историјским местима важним за државу Србију.

„Војни ветеран“ је вредност која нас мора окупљати. Без добро информисаног војног пензионера не можемо имати члана, ни организацију. На већини седница прво питање треба да буде шта се то у међувремену променило у нашој организацији.

Удружење мора деловати на добробит чланова и да буде сервис у разноврсним помоћима. Наше су могућности велике. Ниједан војни пензионер нема користи од Удружења, али Удружење ради у корист својих чланова“, казао је Симеон Туманов

миру Костићу. Новчана награда додељена је Милану Калчићу.

На седници су усвојени задаци за наредни период, од којих издвајамо ангажовање чланова у пружању помоћи старијим и болесним пензионерима. Посебно је значајно ангажовање на омасовљењу чланова, јер део војних пензионера се, из различитих разлога, није приклонио својој организацији

Делегати су поново указали поверење Милану Калчићу и Зорану Стојковићу који ће и наредном мандату обављати дужности председника и потпредседника МО. Калчић је захвалио колегама што су им дали своје гласове. Изабрани су и чланови Скупштине и Општинског одбора УВПС Новог Београда.

„Надам се да ће и новоизабрани кандидати допринети напретку и афирмацији Удружења. Анализа је показала да смо добро планирали, организовали и успешно реализовали досадашње активности. Очекујем да ће нам ова и наредне године донети многа позитивна решења у режији надлежних државних власти“, рекао је Милан Калчић. **З. П.**

Седница изборне Скупштине МО „Бежанијски блокови 1“

ОПТЕРЕЂУЈЕ ИХ БРЕМЕ ГОДИНА

Представници Месне организације Мирчета Јокановић и Сулејман Шахиновић учествовали су на Олимпијади трећег доба

Све је мање млађаних војних пензионера

Радно председништво је успешно водило седницу

Скуп делегата МО „Бежанијски блокови 1“ одржан је у сали Месне заједнице „Козара“ на Новом Београду. Седници су присуствовали председник и потпредседник ОО УВПС Симеон Туманов и Коста Новаковић, члан ОО и кандидат за председника УВПС Миломир Миладиновић и председник Надзорног одбора Горан Лабан.

Извештај о раду у минулих дванаест месеци поднео је председник МО Мирчета Јокановић. Он је најпре подсетио да је та организација основана 25.11.1993. године, да броји 2.700 чланова и баштини дугу традицију оку-

пљања војних пензионера.

„Услови у којима се одвијао рад и уопште живот свима су познати. Активности су се понекад сводиле на контакте телефоном и личне, појединачно или у малим групама. Најважније да смо успели да те контакте оживимо. Месна организација је одржала пет састанака пажљиво припремљених. Одржано је још толико састанака уз присуство мањег броја чланова ради консултација о појединим питањима, а остали чланови ду обавештавани телефоном. Мишљења сам да су састанци били прилагођени задацима и уоченим проблемима. Лично ценим

да је рад био успешан и што је најважније- превентиван.

Старосна структура је неповољна, већина наших чланова има више од 70 година и у тој скупини половину чланова чине породични пензионери (супруге преминулих колега). Имамо свега 25 чланова млађих од 61 године. Такође, имамо и више од седамдесет војних пензионера који не желе да се учлане у Удружење. Природним одливом остали смо без 305 чланова.

Наш стални задатак учлањење нових колега готово је немогуће реализовати. Такође обилазак старих и болесних свео се на минимум због различитих разлога.

Ниједан предлог Општинског одбора није одбијен. Неки којима је помоћ стварно потребна, због лоше информисаности, нису је ни затражили. Због тога смо уз позивнице поделили ажурирану информацију за кориснике војних пензија. Индикативно је да у нашој општинској организацији, која је најбројнија у Удружењу, нема више захтева за материјалну и помоћ за здравствено збрињавање. Још једном то треба сагледати“, казао је Јокановић.

На седници је речено да су додељене две помоћи за здравствено збрињавање (Ратко Чигојевић и Слободан Војиновић).

У протеклој години додељене су следећа признања: плакета Момиру Томчићу, новчана награда Николи Вуковићу, захвалница УВГС Ибрахиму Хушидићу, захвалница ОО УВПС Нови Београд Антону Буркељцу и књига Драгану Матијевићу.

У посети Љубичеву и Голупцу било је присутно 12 чланова из МО „Бежанијски блокови 1“.

На Олимпијади трећег доба учествовала су два члана (Мирчета Јокановић и Сулејман Шахиновић). Екипа је заузела место у „златној“ средини.

Један од тежишних задатака УВПС био је рад на изменама и допунама Статута, чему је МО „Бежанијски блокови 1“ дала значајан допринос. Најзначајније измене су укидање Извршни одбора, јединствена организација по дубини, ограничење бираних руководећих функција и решење кворума. Како су делегати обавештени цео Статут штампан је у листу „Војни ветеран“ бр 262 за новембар 2025. године. Ко је заинтересован може да га преузме на сајту УВПС.

Рад се заснивао на очувању здравља људи, пружању помоћ старијима и на подмлађивању кадра, унапређење информисања, а и сарадњи са сродним организацијама.

Изабрано је и ново руководство: председник је Никола Вуковић, а потпредседник Ибрахим Хушидић. Уз њих двојицу Месним одбором ће руководити и Ратко Чигојевић, Стево Мартиноски, Сулејман Шахиновић, Рато Думић, Мирчета Јокановић, Момир Томчић и Антон Буркељц.

З. П.

Људски мозак се махом сматра неисстраженом машином која има способност савршене обраде информација и изналажења решења, али да због те неисстражености нисмо у стању да користимо његове максималне капацитете. Међутим, мозак није савршена машина која непрестано анализира податке и доноси закључке, већ се најчешће служи пречицама како би брзо интерпретирао свет око себе. Те пречице се називају хеуристицима и имају свој еволутивни смисао јер су нам помогле да преживимо као врста. Ове менталне пречице помагале су нашим прецима да брзо препознају потенцијалну опасност и реагују у складу са тим, док нас у модерном свету углавном доводе до грешака у перцепцији, што је деценијама надахнуће многих научних дисциплина.

Мозак не обрађује слике као камера, он користи претходно знање, обрасце и очекивања да „попуни празнине“, а када се суочи са нејасним или контрадикторним информацијама, бира највероватније објашњење, чак иако је погрешно. Данас се са сигурношћу може тврдити да опажамо свет као целину, а не као прости збир делова, и да наш мозак то ради тако што групише ствари које су близу, групише сличне елементе и попуњава празнине како би створио целину, а на основу искуства предвиђа шта би требало да види.

Овај начин функционисања мозга ствара погодну основу за различите варке и илузије у опажању, које су од давнина биле неисцрпна инспирација уметника, чак и онда када наука још увек није дала своје објашњење. Џон Струп је почетком 20. века од испитаника у свом експерименту тражио да именују боје којом су написане одређене речи, али те речи су биле називи боја (нпр. реч „плаво“ написана црвеном бојом). Резултати су показали да у тој ситуацији у мозгу долази до сукоба између аутоматског читања речи и свесног именовања боје, што знатно успорава реакцију и могућност давања исправног одговора. Овај психолошки феномен назван је Струпов ефекат, а тестови слични онима које је он давао својим испитаницима се користе и данас за развој можда не активности и усавршавање техника фокусирања пажње.

Експеримент „Невидљиви гориле“ доказао је 1999. године да људи не виде све из свог окружења, већ само оно на шта су фокусирани. Учесници су имали задатак да гледају видео у коме се додаје лопта између неколико кошаркаша и да броје та додавања. У једном тренутку кроз кадар пролази особа у костиму гориле, али већина испитаника је није приметила јер је била фокусирана на лопту, што је довело до закључка да, када је фокус на једној ствари, све остале се занемарују и превиђају. Овај феномен назван је ненамерним слепаилом и пружа објашњење зашто сведоци несрећа најчешће дају контрадикторне изјаве - сви виде само делић мозаика на који су концентрисани. Експеримент је поновљен 2013. године, у мало другачијим условима. Наиме, испитаници су били искусни радиолози који су прегледали рендгенске снимке плућа у потрази за канцером, а истраживачи су на један снимак убацили слику гориле која је била 48 пута већа од просечног тумора. Резултати су показали да 83 одсто лекара није видело

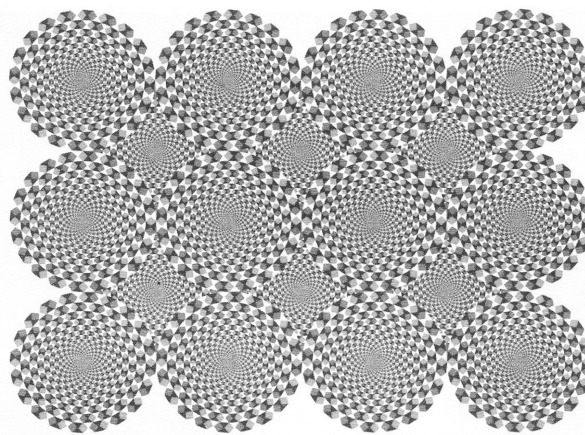
Стварност коју опажамо није нужно и стварност која нас окружује

МОЗАК ВИДИ САМО ОНО ШТО ЖЕЛИ

Мозак не обрађује слике као камера, он користи претходно знање, обрасце и очекивања да „попуни празнине“, а када се суочи са нејасним или контрадикторним информацијама, бира највероватније објашњење, чак иако је погрешно.

Мозак је и даље велика непознаница

Померање погледа ствара утисак да се кругови ротирају

Диграфија

Bez namere da ulazim u polemiku. Реците detetu da је privilegovano јер припада народу чији је мозак sposoban da koristi dva pisma simultano. Нисте имали проблем да ово pročitate?

горилу, иако се налазила на месту које су сви гледали. Многи су је директно фиксирани погледом, али је нису видели јер је нису тражили. Ова студија је отворила многе дискусије о квалитету лечења, јер је и лекарски мозак фокусиран само на оно што тражи.

Истраживања перцепције данас своју највећу вредност налазе у маркетингу и компаније улажу огромне суме новца у њих, јер је људска пажња постала највреднија валута. Када у продавници бирамо здрав оброк, скоро по правилу ћемо одабрати производе на којима великим слови-

ма пише „без шећера“ „природно“ или „без масти“ а ситна слова којима је исписан састав нећемо ни читати. Ово није грешка у опажању, већ ефикасно коришћење времена неопходног за преживљавање, мада нас може коштати много новца, односа, па и самог живота. Док једемо храну за коју нас је сопствени мозак убедио да је здрава јер је то написано великим словима, велика је вероватноћа да уносимо огромне количине шећера, разних концентрата и вештачких масти које нису нимало здраве.

Међутим, пречице које мозак ствара да би брже и лакше разумео стварност омогућиле су нам и да истовремено читамо два писма и да разумемо написано. С обзиром на то да свакодневно користимо ћирилицу и латиницу можемо без потешкоћа читати текст где се ова два писма преплићу, чак и да не приметимо ништа чудно. И ту лежи највећи парадокс: исте илузије које нас обмањују, истовремено могу бити наш највећи савезник. Оне нам омогућавају да се крећемо, да препознајемо лица, да интуи-

тивно проценимо да ли је неко пријатељ или не. Без ових малих лажи сопственог ума били бисмо заглављени у бескрајној анализи сваког детаља и парализани бескрајним хаосом информација. А када једном схватимо да наш мозак није савршени судија стварности, већ мајстор илузије, почињемо да гледамо пажљивије и да постављамо питања. Свет остаје исти, али га видимо јасније, док најлепша илузија може бити управо сазнање да смо илузију препознали.

Емина Ћирић

Извор: Глас осигураника

Логистичку основу ВЈ су представљале јединице и материјални капацитети ВЈ по свим садржајима у целини (логистичким). Ту спада и целокупна привредна и људска база СРЈ, а нарочито капацитети територије који су посебно евидентирани и планирани за подршку војске у рату.

Пошто су сви извори из обавештајних података још од почетка октобра 1998. године указивали на план Америке да, користећи снаге НАТО-а, изврши оружану агресију на нашу земљу, проценили смо да је потребно предузети благовремене мере заштите логистичке основе ВЈ. Као најважнији садржај у заштити у почетном периоду истицало се расељавање и дисперзија.

Ово је планирано да се ради у складу са развојем ситуације, како се не би правили непотребни трошкови у условима недовољног и веома слабог финансирања војске из буџета. Наша држава није имала израђен ратни буџет, па је тако и рат који ће уследити финансиран из мирнодопског буџета. Какве су последице тога по војску биле, јасно је стручним људима. Задатак би се спроводио по плановима расељавања који су били разрађени на сваком командном нивоу. У њима су биле врсте и количине средстава за расељавање, план потребног људства и транспортних средстава, рејони и локације расељавања и други елементи за овај задатак. Временски оквири су били од пет до десет дана, што је условљено објектима из којих се расељава, удаљености, степеном расељености и слично. Приоритет је увек био на расељавању вантрупних резерви муниције и минско-експлозивних средстава. Сматрало се да није требало расељавати оне резерве које су биле смештене у такозване укопане објекте. Искуство и анализа понашања у претходним дејствима су нас учили да је било потребе да се и све резерве и наоружање и опрема немобилисаних јединица дисперзују из стационарних објеката. Расељаване су и машине и опрема из ремонтних и производних погона, ако су били планирани за производњу или рад у рату за потребе војске.

Три дана за расељавање

У свим проценама ценили смо да ће непријатељ у првој фази напада оз ваздушног простора на нашу земљу, поред објеката и система командовања и везе и противваздушних система, сигурно напасти и складишта резерви, како би поред обезглављивања осакаито војску, уништавајући јој енергију рата. Већ почетком марта припремили смо наређење за расељавање, али је начелник Генералштаба одлуку да потпише - одобри то наређење донео тек 20. марта у консултацији са својим помоћницима за позадину, обавештајне и оперативне послове. Наређење је достављено јединицама тога дана у 13 часова. Било је то три дана пре проглашења непосредне ратне опасности у СРЈ, а само четири дана пре отпочињања агресије НАТО-а на СРЈ. Са проглашавањем непосредне ратне опасности 23. марта дата је борбена узбуна и свим саставима ВЈ је наређено да напусте стационарне објекте и да изађу у теренске услове. Наравно, то се није односило на Војномедицинску академију и армијске медицинске установе, али на све друге јединице јесте. За јединице које су формиране у овим установама важила је обавеза да раде у даљем у борбеним теренским условима.

Употреба позадине у одбрани од агресије НАТО-а на Србију

БИТКА ЗА МАТЕРИЈАЛНЕ РЕЗЕРВЕ

У операцији расељавања премкештено је око 50.000 тона муниције и минско-експлозивних средстава, око 80.000 кубних метара (тона, или један велики танкер деривата) резерви разних врсти горива и погонских средстава, 1.100 тона интендантске опреме, 5.000 тона пшенице, 3.000 тона брашна и око 10.000 тона резервних делова, наоружања и војне опреме, санитарских и других средстава за потребе војске. Овде нису узимане у обзир количине трупних резерви са којима је вршена дисперзија до тренутка мобилизације.

ПИШЕ:
Видоје Пантелић
генерал-пуковник
у пензији

Неке стратегијске групације, попут 1. армије и Ратног ваздухопловства и ПВО су самоницијативно, пре наређења, раселиле део резерви. Ова активност је подразумевала расељавање вантрупних ратних резерви на више локација, у циљу формирања пољских складишта по врстама и по одељцима. Материјална средства (наоружање, муниција и војна опрема) немобилисаних јединица, да не би била затечена у стационарним објектима, извлечена су у стокове у ближњем окружењу самих објеката. Ако је складишни круг био велики, онда су и у оквиру тог простора били распоређени. Расељена средства су одмах маскирана од осматрања са земље и из ваздушног простора и обезбеђена борбеном заштитом (такође од напада из ваздушног простора и са земље). Тежиште на расељавању у овом периоду је било на резервама муниције и минско-експлозивних средстава.

Бомбардовање складишта

Истовремено је убрзано извлачење горива из рафинеријских резервоара, посебно оног које је добијено прерадом нафте набављене у фебруару, а која је цевоводом почела да пристиже од 9. марта. До почетка агресије било је прерађено више од половине набављених количина, а остатак је агресор уништио бомбардовањем резервоара у којима је била нафта.

Прве ноћи агресије силно су бомбардована складишта муниције и других средстава, посебно на КиМ и у зони 3. армије, на ободу Космета. Тада је уништено више средстава у складишту близу Лесковца, укупно око 300 тона, јер оно (складиште) још није у потпу-

ности било расељено. У складишту интендантских средстава у Куршумлији уништено је те исте ноћи око 5.000 комплета униформе, 3.000 ћебади, 10 t шећера и нека друга интендантска средства (500 комплета одеће за посаде борбених возила и 2.000 комплета радних одећа), а и лабораторија у контејнеру за израду санитарских раствора. Највећи губитак горива се догодио у вантрупном складишту у близини Крагујевца. Ту је уништено око 6.000 кубних метара горива (4.200 кубних метара моторног бензина и 2.516 кубних метара дизел-горива). Ово су практично била и једина уништења резерви ВЈ овакве врсте, и практично највећа, за време агресије.

Ценећи овакав развој догађаја Команда позадине Штаба Врховне команде је одмах, 25. марта, наредила свим службама тотално расељавање свих врста резерви из стационарних објеката, било да су укопани или надземни. Расељавали смо све, муницију, минско-експлозивна средства, гориво свих врста, погонска средства (мазива, уља, течности, адитиве...).

Да се раселе све количине муниције и минско-експлозивних средстава из свих складишта, без обзира на то ко им је власник, као и без обзира на тренутни степен заштићености објекта, био је основни принцип предузетих мера. Агресор је користио специјалне бомбе, које су пробијале бетонски оклоп и до седам метара и имале успорено кумулативно дејство. А наши најсигурнији укопани објекти су имали до метар армираног бетона и метар до два земље на том бетону, па су као од шале пробијани;

Требало је раселити све врсте погонских средстава из стабилних складишних објеката, резервоара и каца у складиштима горива. Било је наређено да се раселе сва мирнодопска војна складишта хране, одеће и друге интендантске опреме, затим санитарска мирнодопска складишта, лекови, комплети, опрема и слично. Обавеза је била да се раселе све залихе резервних делова и репроматеријала, а посебно да се испразне складишта наоружања и војне опреме и сместе на безбедну локацију.

На овај начин ми смо средства разбацали на јако много сепаратних локација и уместо збирног циља, створили смо мноштво појединачних и скоро нерентабилних циљев-

У раселјавању материјалних резерви учествовали су камиони из пописа

ва за ваздухопловство НАТО-а. А на месту лоцирања тих резерви формирани су нови формацијски састави, такозвана пољска складишта, у потпуности организована за ефикасан и непрекидан рад.

Натоварени возови у тунелима

Дали смо инструкције јединицама да муницију и друга материјална средства могу одлагати и у железничке вагоне и стварати композиције које смештати у железничке тунеле или са њима током ноћи маневрисати између проходних пунктова, односно заштитити их и на друге начине. Железница је практично тада престала да ради, а када је радила било је несигурно. Треба се подсетити само на случај ракетирања путничког воза на мосту преко Мораве у Грделичкој клисури, или на погођени аутобус са 63 путника на мосту на територији Космета, масакрирану албанску колону код Призрена... Дали смо могућност да се користе и затворене за саобраћај пруге, а и тунели и разни поткопи и подземни објекти територије са великим заштитним надслојем. И једна од тада најдужих пруга у СРЈ, пруга Београд - Бар није радила, јер су 3. априла снаге СФОР на малом делу који пролази кроз Босну, код села Штрпци, диверзијом пресекали пругу, а и мост на Лиму код Бистрице је био оштећен бомбардовањем, па су објекти те пруге са обе стране Лима коришћени за ове потребе.

Раселјавање горива је урађено измештањем на пумпне станице на територији и у оквиру предузећа, затим у вагонске цистерне и аутоцистерне. Гориво смештено у вагон цистерне у тунелима или појединачно остављане да не би било последица ланчаног пожара у случају запаљења.

У Ратној морнарици су горивом напуњени бродови пенише, који су служили за превоз течности. На Дунаву, у сарадњи са речним бродарством, мобилисали смо речне барже за превоз горива и реморкере. Барже смо напунили горивом и распоредили их по речним рукавцима. На тај начин смо формирали и пловна складишта погонских средстава, као нови организациони облик кога до тада није било у ВЈ. У оваквим баржама је складиштено и заштићено од уништења више хиљада кубних метара горива, које је у миру било у Савезним резервама или пак власништво рафинерија, односно *НИС-а* и *Југопетрала*.

Црна Гора успоравала раселјавање

На наш захтев и на предлог Одбора за одбрану (Савезне владе) од 25. марта, Савезна влада је ратном уредбом ставила на располагање војсци све савезне материјалне резерве за рат, а и стратешке резерве за организацију ратне производње. Паралелно са раселјавањем властитих резерви, почели смо да преузимамо и раселјавамо и ове савезне резерве, првенствено горива. Док су резерве у Србији биле расположиве, у Црној Гори неке количине савезних резерви горива биле су већ утрошене. Такође смо од Владе Црне Горе успоравани и у извлачењу властитог горива из складишта у Бјелом Пољу, док га није војска посела.

Југопетрол нам је понудио да изузимамо и њихове затечене резерве из објеката који су били онеспособљени у дејству авијације НАТО-а, па смо извлачили гориво из Прахова, Сомбора и Панчева, задржали га као војне резерве. Имали смо на располагању око 12.000 метара кубних горива за млазне моторе, керозин, који смо могли користити за погон вишегоривих мотора, као и у нужди - за дизел-моторе. Тако смо од песимистичког стања пред саму агресију дошли у ситуацију да смо одједном имали и више него што нам је следовало, чиме смо осигурали покрет снага.

Сва остала средства су раселјавана на сличан начин у организацији логистичких органа и распоређена и заштићена у простору.

За рејоне раселјавања муниције, минско-експлозивних средстава и погонских средстава поред маскирања, израде лажних стокова и других мера, обезбеђена је јача непосредна борбена заштита јединицама од напада са земље, била је организована и противваздушна одбрана. Када је НАТО, половином маја, одобрио да пилоти могу летети и испод 5.000 метара, била је већа опасност од гађања тачкастих циљева. Тада је вршено накнадно премештање појединих стокова, за које се ценило да су откривени или демаскирани на било који начин. Раселјавање је од тада постало стални динамички процес, што значи да једном раселјене резерве нисмо сматрали сигурним, па смо због тога предузимали накнадна померања. Основни циљ је био сачувати затечене резерве по сваку цену, одсудно, све до издавања на утрошак.

Значајна организација и велики физички рад

У операцији раселјавања премештено је око 50.000 тона муниције и минско-експлозивних средстава, око 80.000 метара кубних (тона, или један велики танкер деривата) резерви разних врсти горива и погонских средстава, 1.100 тона интендантске опреме, 5.000 тона пшенице, 3.000 тона брашна и око 10.000 тона резервних делова, наоружања и војне опреме, санитарских и других средстава за потребе војске. Овде нису узимане у обзир количине трупних резерви са којима је вршена дисперзија до тренутка мобилизације.

Све ово је захтевало висок ниво умешности, добре организованости и огроман физички рад. Наше резерве су само делом биле палетизоване, па се много користио физички рад. И све ово је рађено под непрекидним знаком узбуне за ваздушну опасност, што говори о ентузијазму, високом моралу и пожртвовању свих реализатора раселјавања. И што је још битно, да нисмо имали ни један несрећни случај или жртву у току овог рада.

Крајњи закључак око раселјавања је да је оно имало значај стратегијске операције од непроцењивог интереса за одбрану земље. Само захваљујући њему сачувани су драгоцени материјални ресурси земље и њених снага одбране, који се могу мерити милијардама долара. Посебно апострофирано све у условима ригидних кордонских санкција нашој земљи.

Процес раселјавања био је веома сложен и ризикант. Радило се даноноћно, и у времену ваздушне опасности посао није прекидан. Рад на раселјавању је још више усложен задатком да се све резерве свих средстава морају иселити из стационарних објеката. А складишта и касарне били су непрекидна мета агресорске авијације. Колики је надљудски и тежак посао у условима непосредне смртне угрожености сваког извршиоца обављен у овој операцији тешко је описати.

Рапорт Врховној команди

Известили смо Врховну команду да је до 2. априла раселјавање било завршено у 1. и 3. армији, РВ и ПВО и из стратегијских резерви ВЈ у организацији 608. позадинске базе. Због проблема насталих сметњама на релацији Републичких органа РЦГ према ВЈ тада је за раселјавање остало било у 2. армији 4.600 тона, а у Ратној морнарици 1.200 тона убојних средстава.

Тако је Позадинско командно место деветог дана од отпочињања агресије могло извести Штаб Врховне команде да су нам резерве горива значајно повећане, и да су тада обезбеђивале ВЈ до 45 дана рата, уз сачување резерви убојних и других средстава.

Како сам 9. априла реферисао начелника ШВК, до 17.00 часова 8. априла било је раселјено из вантрупних резерви: муниције 43.366 тона, или 93%; моторног бензина МБ-86 3.721 кубни метар, или 25%; дизел-горива 12.595 метара кубних или 77,4%; пратећих погонских средстава 3.290 тона, или 94%; интендантских средстава 881 тону, или 80%, одећне опреме 42.820 комплета; 80%, санитарских материјалних резерви 85% и око 30% мирнодопских залиха лекова.

(Наставља се)

ПИШЕ
проф. др Светозар Радишић

Мислима обликовали свет (3)

МИСАОНЕ ПРЕДСТАВЕ СТИЖУ ДО ЈОНОСФЕРЕ

Многи феномени објашњавају се претпоставком да су мисли врста зрачења. Доктор медицине Петар Ј. Станковић је сматрао да мисли могу да зраче јаче или слабије, слично радио-таласима, у зависности од тога коликом су емоционалном енергијом поткрепљене. Позната је његова тврдња: „Након извршеног дејства, емитована психичка енергија наших мисли поново се враћа нама, проузрокујући код нас исти она ефект који смо желели изазвати код другог“. То је упућивало на недовољно разјашњени феномен судбине, који је аутор поменуо у вези са сопственим народом: „Људе може задесити само онај удес који су лично заслужили“.

ца и подсвести универзума дао у својим сећањима Карл Густав Јунг. Раније поменута теорија Џозефа Марфија може се разумети и на основу Јунгвог примера:

„Док сам се бавио припремним студијама за књигу *Psychology of the Unconscious* (1916) читао сам о тајним подземним склопима каменних душа поред Арлесхајма и о тотемским амајлијама аустралијских урођеника. Изненада сам установио, да сам имао потпуно тачну слику таквог камења, иако никада пре тога нисам видео ниједну њихову репродукцију. Библиотека мога оца - коју сам тек касније проучио - није садржавала ниједну књигу која би могла да ми пренесе такав податак. Штавише, ни мој отац није ништа знао о сличним стварима“.

Очевидно је да су понирања и продирања у доступне енергијске просторе заснована на енергијској вези, односно на постојећим природним структурама. У истом смислу како је човек физички сродан минералима, енергијски биљкама, тако је душом сродан вишим врстама животиња. Физичко тело се распада, ако га не одржава животна енергија; животна енергија остаје у несвесном, ако је не просветљује душа; душа би била препуштена забораву, ако „свест“ не би прошлост и будућност преносила у садашњост. Што је за физичко тело смрт, за животну енергију је спавање, а за душу - заборав. Може се тако рећи: психи је својствен живот, уму

свест, а памћење је одлика личности скривене иза речи „ја“. Тој компоненти човека припадају имагинација и интелект.

Изазов за интелектуалце

Иако изгледа парадоксално, душа је тек на путу да постигне хармонију и унутрашњу савршеност каква се већ налази у физичком телу. Исто тако, могло би се тврдити да је животна енергија још увек савршенија од душе, али мање савршена у односу на физичко тело. Из тог аспекта посматрано, показује се да се језгро човековог бића, (ја, односно личност), налази тек на почетку свог развоја. Уосталом, велики део свих болести потиче отуда што се погрешке, настраности и заблуде (записи у карми) из душе проширују на животну енергију. Затим се посредно, преко те енергије (биоплазме), информацијама, нарушава и разара савршена хармонија физичког тела, каква је на почетку временом била од зачећа до рађања.

Но, то су подручја за која су филозофи, научници и езотеристи заинтересовани од свог постања. Зато је исказ из „тајне науке“ - да је дух оно што као кап улази у душу свести - изазован за интелектуалце. Једнако је подстицајан став да је душа свести у вези са духом, а дух је оно што је скривено у свему објављеном. „Тајна наука“ настала је у време прогона алхемичара, јер црква, научници и владари нису дозволити другачије тумачење космоса од већ

Научници нису потпуно овладали душевном сфером, али је јасно да јој се убрзано приближавају, јер су све чешће књиге у којима су описани „интелигенција природе“, „разум ћелије“, телепатија у ДНК, као што су то урадили Етјен Гије и Кристина Арди. Према научним истраживањима на мозак се може утицати и у другим таласним подручјима, која одговарају фреквенцији људског мозга. Због експериментисања на фреквенцији 435 мегагерца, за масовна убиства, која су се дешавала углавном у југоисточним деловима САД, осумњичана је лабораторија Робинс АФБ, смештена у близини Атланте. Очевидно је, да многи научници и истраживачи мисле да се ту крију архетипске енергије на чију моћ људи рачунају.

Основа за њихова размишљања јесте истина да мисли имају одређену фреквенцију (око 16 Hz) и таласну дужину (и до 300.000 километара), са изговореним речима (око 100 Hz), што значи да мисли допиру на огромне удаљености и да мисаоне представе стижу и до јоносфере. Одавно се зна да је човек, практично, врста енергијског примопредајника. Људско тело зрачи. Укупна снага радио-фреквентног зрачења које емитује тело човека веома је мала и износи око 0,0054 вата, али је та чињеница још један необорив доказ о електромагнетној природи човека. Осим тога, познато је да су мождане струје, мерене у тренутку слушања тзв. телепатских порука, у фреквентном опсегу од осам до 13 херца, у скалама које се примењују за електромагнетну енергију.

Животна енергија, спавање и заборав

Уосталом, многи феномени објашњавају се претпоставком да су мисли врста зрачења. Доктор медицине Петар Ј. Станковић је сматрао да мисли могу да зраче јаче или слабије, слично радио-таласима, у зависности од тога коликом су емоционалном енергијом поткрепљене. Позната је његова тврдња: „Након извршеног дејства, емитована психичка енергија наших мисли поново се враћа нама, проузрокујући код нас исти она ефект који смо желели изазвати код другог“. То је упућивало на недовољно разјашњени феномен судбине, који је аутор поменуо у вези са сопственим народом: „Људе може задесити само онај удес који су лично заслужили“.

То са „удесима“ (судбина, урок) неодољиво подсећа на космичку магију. Може се рећи, да је најверљивији пример за магичну везу између подсвести поједина-

Систем „Харп“

прихваћеног. Следбеници те „науке“ су озлоглашене и контроверзне особе попут Хелене Петровне Блавацке, Едварда Алистера Кроулија, Рудолфа Штајнера, Елифаса Левија, Израела Регардијеа, Рона Лафајета Хабарда... Сви они (по) остали су највећи мистици, а о њиховом (не) моралу написано је много текстова. Блавацка, Кроули и Хабард проглашени су и за антихристе. Наравно, уколико су учинили било шта од онога зашто су оптужени, то су и заслужили. С друге стране, научници у 20. веку и почетком 21. века потврдили су многе њихове ставове, а на трагу „тајне науке“ знатно су проширена знања у области информатике, биохемије и теоријске физике.

Информациони омотач Земље

Рудолф Штајнер, један од најпознатијих заговорника „тајне науке“, сматра да код човека који не пролази кроз духовно школовање, астрално тело и „ја“ представљају духовни свет замућен Луциферовим утицајем, дакле у њему није чист дух, нити је тада његов „дух сам“. Према тајној науци, бића су састављена од више сегмената. У више векова старој догми, забележено је да телесној сфери припадају физичко тело и етерско тело, а душевној сфери: осећајна душа, разумска душа и душа свети. Они који не сумњају у ставове те „науке“ сматрају да у човековој души „ја“ шири своју светлост, а да духовној компоненти припадају: сам дух, животни дух и духовни човек. Савремена наука је неке од наведених ставова потврдила, нека сазнања продубила, а нека оповргла. За примену магије, најважније је да су све поделе, било да су филозофске, религијске, уметничке, теозофске, окултне, или научне у најопштијем смислу веома сличне.

После свега, иако најмистичније изгледају „спиритуална панорама“, „хроника акаше“ и, на пример, скаларно поље, најлакше за разумевање изгледа објашњење о постојању информационог омотача Земље. Реч је о омотачу који „чува податке“ на исти начин као грамофонске плоче, хард и компакт дискови, или магнетне траке. Он региструје сваку нову мисао, слику и изговорену реч и чува их за сва времена.

Како је доказано да мисли имају одређену фреквенцију и таласну дужину, те да доприду до јоносфере, није чудно уколико се тамо „записују“. С друге стране, будући да је човек врста примопредајника, вероватно постоје екстрасензитивни људи и они који успевају да подесе свој организам на одговарајућу осетљивост. Ни способност менталног подешавања сопственог организма није спорна. Снимљен је документарни дугометражни филм под насло-

вом „Биба струја“ о Славиши Пајкићу, човеку који је отпоран на струју. Биба, тако га сви зову, је отпоран на високи напон, прави струјно коло са људима и истовремено контролише и подешава напон тзв. електричне струје. Реч је о човеку којем Американци нису дозволили да седне на електричну столицу. Само се таквим објашњењем могу протумачити ставови класичних верника, окултиста, езотериста, теозофа и антрополога о достизању стања у којем може да се прочита „спиритуална биографија душе“.

Неодвојиви простор и време

Никола Тесла је у тексту „Како космичке силе утичу на наше судбине“ изразио сумњу да се тектонски потрес може изазвати и мислима „ако је свест потпуно темпирана“. Тај моћни механизам је у човеку. Молекул ДНК је способан да на даљину пренесе сигнал одређене фреквенције, интензитета и амплитуде. Можемо рећи, да спирала у том молекулу вибрира и да вибрација бива нренесена овој или оној области која је удаљена од места примања сигнала, области која тада почиње да ствара специфичан производ (информациону РНК и протеине). Примање сигнала и његово преношење на ефектор генског типа, на ћелијском нивоу, објашњава начин на који енергија (вибрационог типа) може да се трансформише у материју. С обзиром на то да је све осмишљено и хармонично, логично је да је хармонизатор околина, која је невероватно садржајна и скоро несазнатљива.

Магија у таквом свету има добру основу. То се може закључити на основу истраживања др Божидара Милосављевића, које указује на невероватне путеве којим ће научници будуће ићи. Притом је скоро извесно, да ће мало људи на основу школских знања разумети космички важан став: „Сваки атом холограмског дијанегатива садржи све информације о целом објекту“. Можда је тај феномен основа магије?

Јасно је да су простор и време неодвојиви. Када је то наговестио, Готфрид Вилхелм Лајбниц је предвидео холографију. Холограм је просторна визуелна представа одређеног ентитета. Просторну слику објекта, за разлику од обичне фотографије, могуће је обићи са свих страна и разгледати све њене тачке. Холограм објекта суштински представља стојећи талас. У класној форми, фокусирање омогућава посматрачу да опажа скривене структуре објекта. Густав Теодор Фехнер, професор Лајпцишког универзитета, још 1859. године, у књизи О душама забележио је: „Сунце, Земља и остала небеска тела треба посматрати као жива бића.“ Његова теза је

била незамислива најмање један век.

Занимљиво је да се на његовој тези заснивају савремена истраживања у Међународном научноистраживачком институту за антропокосмокологију у Новосибирску. У том институту доказан је утицај таласне структуре света на холографске феномене у психофизици. Више није спорно, да свака материјална честица поседује таласна обележја и да нема „локализованост“ у простору.

Недовољна истраженост мисаоне енергије

За магичаре и њихове процедуре изузетно је значајно да се испред човекове лобање одигравају физички (таласни) квантно-механички процеси. Свемир као огромни мултидимензиони холограм, изван простора и времена, постао је место рада и предмет рада магичара. Када се зна да је за утицај на природу важна нервна сила, јасно је шта значи истина да су записи у молекулима нервних ћелија, у ствари, скуп холограма који нису верна представа одређених предмета. Међутим, та представа се може појавити проласком импулса кроз холограме у неуронима мозга.

Тако пишу бројни савремени научници. Све чешће се њихове теме односе на „скривене поретке“ и међусобну везу свега постојећег и на утапање свих мозгова у колективну свест (Логос). Чини се да је све мање оних са супротстављеним ставовима. По свему судећи, везе појединих разума унутар „скривеног поретка“, или „нескривеног поретка“, су изузетно значајне, а изгледа да је тачно и то да мозак холограмски складишти податке.

Све у вези са мислима изгледа још увек мистично. О недовољној истражености мисаоне енергије мање казују резултати истраживања, а више реакције на њих. На пример, занимљиво је побијање постојања телепатije од професора Џозефа Марфија, психолога и свештеника. Марфијево тумачење делује веома рационално и прихваћљиво: „Немојте ни покушавати да шаљете своје мисли или да их задржавате за себе. Телепатија, у смислу који јој се данас придаје, не постоји. Реч је о свесном покретању мисли. У часу када постанете свесни особина као што су здравље, благостање и опуштеност, те ће се особине појавити и у искуству других и даће жељени резултат“.

То значи да познати истраживач људске и универзалне подсвести, приписује човеку способност телепортације (вантелесног путовања), као моћи његове подсвести, уместо парапсихолошкој ПСИ-енергији. Када је о ПСИ енергији реч занимљиво је да је група совјетских научника са Института за биоинформатику А. С. Попов објавила, да живи организми емитују енергијске вибрације на телесној дужини између 300 и 2.000 нанометара. Њихово откриће потврдила је Академија медицинских наука, а подржали су их и истраживачи из Велике Британије, Холандије, немачке и Пољске. Но, без обзира на то којој врсти моћи припада телепортација - њена примена има своје место у магији.

(Крај)

Шта се крије иза напада
на државне институције Србије

УГРОЖАВАЊЕ ДИГИТАЛНОГ СУВЕРЕНИТЕТА

Учестали напади на кључне дигиталне системе попут МО, РГЗА, Министарства правде и друге институције, нису само изоловани инциденти, већ и озбиљни покушаји угрожавања дигиталног суверенитета државе Србије. Док хакери вребају податке, држава треба да појачава одбрамбене мере кроз најмодерније дата центре и строге протоколе.

Трагови руске хакерске групе, коју америчке и британске државне институције повезују са руском обавештајном службом ГРУ, пронађени су у Министарству одбране, Војној академији и Војномедицинској академији, објављено је недавно у срдствима информисања. Министарство одбране није се огласило по овим питањима.

Група међународних стручњака за сајбер безбедност успела је средином марта да приступи фолдерима на серверу руске хакерске групе. На серверима су пронашли доказе да су руски хакери прикупљали податке са имејл адреса из три

Хакери покушавају да се домогну важних података

државне институције. У допису центра ЦЕРТ Србије, које је задужено за безбедност информационог система, наводи се да нема податке о том нападу.

Када је у питању напад на српске државне институције идентификовано је шест компромитованих имејл налога, четири у Министарству одбране и по један у Војној академији и на Војномедицинској академији. Расположиви подаци немају ознаке датума, па није могуће утврдити када се иницијални напад десио.

Учестали напади на кључне дигиталне системе попут МО, РГЗА, Министарства правде и друге институције, нису само изоловани инциденти, већ и озбиљни покушаји угрожавања дигиталног суверенитета државе Србије. Док хакери вребају податке, држава треба да појачава одбрамбене мере кроз најмодерније дата центре и строге протоколе. Дигитално доба донело је нове фронтове. Напад на државне институције постали су свакодневица, а њихова суштина је једноставна, подаци су нова нафта а њихова блокада је најчешће средство уцене. Стручњаци истичу да иза напада крију три главна мотива. Први је финансијска корист, где хакери украдене податке користе да блокирају рад система ЕПСа, Телекома и РГЗа и траже откупнину. Други је крађа идентитета, где се прикупљају осетљиве информације о фирмама и грађанима. Трећи све присутнији мотив је политички притисак, где се кроз преоптерећење сервера изазива парализа институција и шири паника у јавности.

Србија је последњих година значајно појачала свој одбрамбени штит. Кључни стубови одбране су: Државни Дата центар у Крагујевцу, успостављање ЦЕРТ-а система као централизованог система за чување података и законодавни оквир којим се прецизирају све мере заштите. Све наведене мере су добар предуслов за

заштиту од напада хакера и заштита од штетности од њиховог деловања. Кад одбрана закаже, последице су директне. Застоји у катастру, немогућност давања извода или плаћања рачуна онлајн, само су врх леденог брега. Само у току прошле године, материјална штета од сајбер криминала износила је око 54 милиона динара. Док хакери постају све креативнији, борба за дигиталну безбедност Србије сели се у сферу сталне надоградње система и оспособљавање запослених, који су често „најслабија карика“ кроз коју хакери улазе у систем.

Драган Паскаш,
генерал у пензији

Поновно увођење обавезног војног рока у Србији

ОЖИВЕЋЕ ВЕЖБАЛИШТА

Иако је војни рок државна обавеза, његови ефекти често превазилазе саму воју сврху. Стручњаци истичу три кључне димензије развоја појединца: образовни, васпитни и животни моменат.

Према најави председника Србије, обавезно служење војног рока у Србији могло би да почне 1. марта 2027. године, уз знатно краће трајање и модернизован концепт обуке. Будуће регруте очекује интензиван, али временски ограничен програм који комбинује војну дисциплину, физичку спремност и основна тактичка знања.

Планирани војни рок трајаће 75 дана, што представља компромис између потреба за обуком и савремених друштвених околности. У том периоду регрути ће проћи основну обуку, укључујући боравак у касарни и део обуке на терену.

Програм је подељен у неколико кључних сегмената: основна војна обука, физичка припрема, теренска обука и касарнски живот. Основна обука обухвата руковање наоружањем, основе тактике, кретање у јединици и упознавање са војном хијерархијом. Физичка припрема обухвата свакодневне тренинге са циљем јачање кондиције и издржљивости. Теренска обука обухвата вишедневне вежбе у природним условима, укључујући сналажење и рад у тимским ситуацијама. Касарнски живот обухвата колективни смештај, организовану исхрану и стриктан дневни распоред.

Пре ступања на служење војног рока, кандидат пролази кроз: лекарске прегледе, психолошке провере и процену физичке спремности за обавезе које намеће служење војног рока. Позиве за ове процедуре треба очекивати већ у току јесени 2026. године.

Регрути ће током служења војног рока примати месечну новчану надокнаду, оквирно у висини од 50. 000 до 60. 000 динара. Поред тога биће им обезбеђени смештај, исхрана и све остале основне потребе. За оне који се позову на приговор савести, биће омогућено цивилно служење војног

рока у трајању од око 155 дана, уз ангажовање на пословима логистике и подршке.

Служење војног рока подразумева поштовање јасних правила: уредан прописан изглед, стриктно поштовање дневног распореда и хијерархијску одговорност и дисциплину.

Иако је војни рок државна обавеза, његови ефекти често превазилазе саму воју сврху. Стручњаци истичу три кључне димензије

развија појединца: образовни, васпитни и животни моменат. Образовни моменат подразумева стицање практичних вештина, пружање прве помоћи и сналажење у разним ситуацијама. Он доприноси развијању радних навика и организационих способности као и упознавање са основама безбедности и заштите. Васпитни моменат доприноси развијању дисциплине и одговорности, поштовање ауторитета и тимског рада и јачање самоконтроле и истрајности.

Животни моменат доприноси изласку из зоне комфора и суочавање са изазовима, стицање самопоуздања и осећаја самосталности као и стварање дуготрајних пријатељстава и колективног духа.

По завршетку војног рока, регрути прелазе у резервни састав ратних јединица Војске Србије у којима касније настављају оспособљавање за конкретне дужности у оквиру јединице.

Иако детаљи модела служења војног рока још увек нису коначно дефинисани, јасно је да ће војни рок од 2027. године имати другачији карактер него у прошлости, краћи, савременији и прилагођен садашњој генерацији. За једне обавеза за друге прилика за лични развој, војни рок остаје теме која ће у наредном периоду изазивати значајну пажњу јавности.

Драган Паскаш,
генерал у пензији

Обука у верању веома је захтевна

Девојке ће служити само добровољно

Језик наш насушни

УКИДАЈУ И ИНВАЛИДЕ

Ураније поменутом „Упутству за стандардизовани недискриминативни говор и понашање“, омбудсман каже, поред осталог, да „нису дозвољени појмови лезбијка (користи се лезбејка), педер, перверзни, ненормални, сека перса, женски петко, лезбача, топли брат, мушкарача, сексуално девијантни, болесни, јер су увредљиви и деградирајући за достојанство и личност ЛГБТ особа“. У међувремену, омбудсману је је стигло писмо од „Геј-лезбијског инфо центра“ у коме се каже: „Сматрамо да појмови лезбијка, педер, топли брат сами по себи не спадају у увредљиве и деградирајуће“, већ да све зависи од контекста у коме се користе. Омбудсман је захвалио на писму и рекао да ће „размотрити сугестије и уградити их у Упутство, који је документ у сталном развоју“!

Оно што нас овде занима јесте необична тврдња да је лезбијка увредљиво и стога забрањено, док је лезбејка дозвољено? Објашњења о суфиксима нису баш много интересантна за читаоце, али их морамо дати да би се разјаснио један очигледан неспоразум. Суфикс –ејац и –ејка, са придевом на –ејски јављају се само у изведеницама које већ у изворном језику имају „еј“. Кажемо епикурејац и епикурејски јер је у грчком Επικουρεϊος, плебејац, плебејка и плебејски јер је у латинском plebeius, црвеноармејац према руском красноармеец. Од имена остр-

СРПСКА БИРИАНЦА					
А	Б	В	Г	Д	Ђ
Е	Ж	З	И	Ј	К
Л	Љ	М	Н	Њ	О
П	Р	С	Т	Ђ	У
Ф	Х	Ц	Ч	Џ	Ш

ва Лезбос (родног места песникиње Сафо, која се заљубљивала у девојке) привед не гласи Lesbeios него Lesbios. Суфикс –ијски и иначе користимо за извођење од имена на која се због тешке сугласничке групе на крају основе не би могло додати само –ски, као баскијски од Баск, гардијски од гарда, нордијски од немачког Nord. Све ово значи да је лезбијка (и лезбијски) граматички исправно, лезбејка (лезбејски) је погрешно, а бесмислица је тврдити да је један облик увредљив док други то није!

У трећем делу „Упутства“, налаже се: „Увек користити изразе особа са инвалидитетом, дете са сметњама

у развоју, никако термине инвалид, ометено дете... Не користити израз паркинг за инвалиде, већ паркинг за возила особа са инвалидитетом, инвалидне организације, већ организације особа са инвалидитетом.“

Готово сви наши лингвисти борили су се против бирократског гомилања реч, захтевали да се расписује конкурс за директора, а не за „извршиоца послова и радних задатака директора“, да ред и мир одржавају полицајци, а не „припадници (службеници) Мунистарства унутрашњих послова, да се каже „већи него пре“, а не „већи у односу на претходни период“, „време ће се пролепшати“ а не „доћи ће до процеса стабилизације временских прилика“... Сада омбудсман захтева супротно: немој рећи у једној реченици оно што

се може рећи са три! Није познато да ли ће и представници инвалидских организација (не инвалидних), како пише у документу написати писмо заштнику грађана, али они би се сигурно сложили да инвалид није нека погрдна реч коју треба избегавати. Може чак имати и призвук почаста, када је реч о ратним војним инвалидима (како ли ћемо их убудуће звати: ратне војне особе са инвалидитетом? Особе са ратним војним инвалидитетом?).

Поука из свега овога је да убудуће не треба издавати „Упутства за стандардизован говор“ а да се претходно не консултују стручњаци за језик.

Здравко Зељковић

Изложба у Кући Ђуре Јакшића

УЛИЦЕ И СОКАЦИ

Удружење ликовник уметника „Сергеј Јовановић“ из Београда, недавно је у Кући Ђуре Јакшића приредило изложбу слика и скулптура. Тема овогодишњег излагања су улице и сокаци. Више од двадесет даровитих уметника, међу којима су и чланови УВПС Миленко Филиповић, Љубица Његован Вучинић и Кирил Димитров изложили су своја дела у престижном скадарлијском простору.

Изложбу је, у присуству бројних љубитеља уметности, отворио Зденко Мужар, а селектор је био академски сликар Владимир Ђурчин. Он је поводом изложбе између осталог написао: „Слике улица служе као мост који повезује све грађане, пока-

зујући шта свако друштво чини посебним и помаже у очувању културног наслеђа, осигуравајући да се суштина традиције и идентитета не изгуби током времена“.

У уметничком делу програма наступио је хор „У име љубави“ који је

интерпретирао колоплет народних песама.

Отварању изложбе присуствовао је Милован Лалић, председник Општинске организације УВПС Звездара.

З. П.

Дружење „техничара“ У ИШЧЕКИВАЊУ НОВОГ ВИЂЕЊА

Генерациска окупљања, сусрети и дружења некадашњих питомаца војних академија (дакако и средњих војних школа) поводом значајних јубилеја – годишњица својеврсни су и јединствени заштитни знак и обележје старешина посебно оних који су своје униформе спремили у комоду и плакаре и данас уживају у заслуженим пензијама.

Потписник ових редака, и сам један од њих, је уверен да тврђа да међу иним класама које организују овакве скупове, припадници XVII класе Техничке академије Високе техничке школе Копнене војске ЈНА, предњаче не звучи нескромно, нити претенциозно. Наиме, обележивши готово све јубиларне годишњице везане за почетак, односно завршетак њиховог школовања, од 2022. године, када су прославили „златни јубилеј“ – 50 година од стицања првих официрских звездица и ступања у активну војну службу, одлучили су да своја дружења интензивирају, а што је још важније, на томе и истрајавају. За тромесечне сусрете одредили су седамнаесте дане, не случајно, већ намерно, јануара, априла, јула и октобра календарских година. Број седамнаест их подсећа на редни број класе, последње генерације потоњих официра Техничке службе Копнене војске школоване по двостепеном систему у овој Академији, једној од организационих јединица Техничког школског центра КоВ, односно каснијег Центра војнотехничких школа Копнене војске ЈНА „Генерал армије Иван Гошњак“.

Последњи у низу, тринаести квартални сусрет, одржан је недавно у Београду. Организатор(и) су за место дружења изабрали етно-ресторан

„Мирис завичаја“, угоститељски објект на Видиковцу, у Градској општини Раковица, са, како многи сматрају, једном од најлепших башти у главном граду. Са пуно разлога, га зову „видиковачком Скадарлијом“! Овим избором, како се и потврдило, између

осталог побуђене су код учесника и најдубље емоције, оне које сваког од њих преплаве при помисли на родно место, завичај и најраније животно доба, време одрастања, основно и средњошколско образовање, прве симпатије... И одиста се показало да се у овако домаћинско сређеној средини, пријатном амбијенту, класићи који су далеке 1969. године изабрали и кренули у велику и неизвесну животну авантуру школовања и оспособљавања за тешко, изазовно, одговорно и часно занимање – позив официра наше војске, било право место да, још једном, евоцирају успомене и освеже сећања на те дане и године који се не могу заборавити, јер су ту стварана и искована пријатељства и другарства која трају деценијама и која нису пољуљала ни бројна искушења кроз која су, пролазили, каснија дешавања у професионалној служби, као и приватним животима.

Вишечасовно дружење пензионисаних високих официра Техничке службе напосто је пролетело, уз извесну дозу сетности што није потрајало, али уз предлоге којима би се обогатили наредни сусрети, окончано је на задовољство свих учесника овог скупа. Поред осталог, иако је до следеће годишњице – 55 година од завршетка школовања - остало нешто више од годину, договорено је да се са припремама крене што раније, како би се и она, попут свих претходних, обележила на достојанствен начин.

Јосип Новак

Још једна активност у организацији добротвора

ДАМАМА У ЧАСТ

Члан МО Батајница Жика Јанковић приредио је забаву за супруге чланове Удружења и њихове изабранике. Дружење је организовано у ресторану „Босиљак“ уз народне специјалитете и музику.

Ово је само једна у низу Јанковићевих манифестација којима окупља чланове УВПС ради дружења и успостављања непосредног пријатељства.

Дамама је припремљен и уручен цвет и пригодни поклони. Веселје је потрајало све до вечерњих часова. Тако то бива када нешто организује Жика.

З. П.

У Европској унији пензије у просеку представљају око три петине зараде

ОДРЖАТИ КВАЛИТЕТ ЖИВОТА У НОВИМ УСЛОВИМА

У 2024. години агрегатни коефицијент замене у ЕУ био је 60 одсто. То значи да би особа на сваких 100 зарађених евра између 50. и 59. године добила 60 евра пензије између 65. и 74. године.

Пензијски системи у Европи се веома разликују, а та неравнотежа постоји чак и међу земљама Европске уније. Заједничко им је да су пензије главни извор прихода за старије, а у ЕУ приближно две трећине њихових примања долази од јавних трансфера, углавном државних пензија и других давања.⁹

Према подацима Еуростата (статистичке службе Европске уније), у 2023. години просечна бруто годишња пензија у ЕУ износила је 17.321 еврo, односно 1.443 евра бруто месечно. Унутар земаља чланица ЕУ, годишње пензије варирају између 4.479 евра у Бугарској и 34.413 евра у Луксембургу. Гледајући шире, међу 34 европске земље, просечне годишње пензије крећу се од 3.377 евра у Турској до чак 38.031 евра на Исланду. Дакле, највиша просечна пензија у Европи већа је више од десет пута од најниже.

Незнатно изнад европског просека су и четири највеће економије ЕУ: међу њима Италија има највиши ниво пензија, следе је Шпанија, Француска и Немачка. Заједничко за те три земље је да све имају велике државно финансиране пензијске системе и много скромније професионалне системе који покривају само одређене секторе или послодавце. Због тога су

трошкови за пензијске припадљности веома високи. Пензије изнад европског просека имају и четири нордијске земље (Исланд није у ЕУ), од којих је просечна годишња пензија највиша у Данској - 30.543 евра а, условно речено, најнижа у Шведској - 22.674 евра.

Земље бившег Источног блока имају генерално ниже износе просечних пензија, али веће привилегије које се дају пензионерима као што су бесплатна здравствена заштита, превоз и субвенционисано становање, што увећава ниво социјалне заштите. Захваљујући таквим социјалним давањима квалитет живота пензионера је виши него што би био да зависи само од пензије.

Ако се, међутим, у рачуницу уведу и стандарди куповне моћи - поређење колико исте количине роба и услуга може да се купи у различитим земљама - редослед на европској листи се значајно мења. Ови стандарди одра-

жавају стварне трошкове живота па се, рецимо, рангирање Шпаније и Турске значајно побољшава након корекције тим паритетима: Шпанија се помера са 13. на 4. место, док се Турска пење са последњег 34. на 25. место. Насупрот томе, Швајцарска са 5. пада на 15. место, а Словачка са 27. на 33.

Позитивно је што животни стандард у старости не зависи искључиво од пензијских трансфера, али то не брише разлике у погледу прихода. У Европској унији пензије у просеку представљају око три петине зараде коју је неко примао непосредно пре пензионисања. У већини европских земаља, према подацима ОЕЦД-а, просечан приход људи старијих од 65 година је нижи од просечног прихода укупног становништва. Такође, према

ОЕЦД-у, граница сиромаштва је дефинисана као 50 одсто средњег прихода домаћинства укупног становништва. То значи да је скоро сваки шести пензионер у ЕУ у ризику од сиромаштва, а та стопа је процената у 2023. години.

Еуростатов агрегатни коефицијент замене процењује ефикасност пензијских система у омогућавању старијима да одрже свој животни стандард

Десет година дружења упорних „класића“

КАД НАВИКА УЋЕ У КРВ

Пекадашњи питомци 20. класе Војне економске академије, који су 1971. године завршили школовање и били унапређени у први официјерски чин, састају се сваког последњег четвртка у месецу у ресторану ВУ „Дедиње“ у Београду, Браће Југовића 19. То је, иначе, прва генерација којој је школовање са три продужено на четири године. Од 130 голобрадих младића, Академију је завршило 101. Њих 40 више није на овом свету...

Свако дружење, а сабирају се они који живе у Београду, њих 10 до 15, прилика је за евоцирање успомена из давних времена и упознавање колега са приликама у њиховим породицама.

након пензионисања. Упоредјујући медијални приход од пензија појединаца старости 65-74 године са медијалном зарадом од рада оних старости 50-59 година, и искључујући остала социјална давања, овај коефицијент помаже да се одреди такозвана адекватност пензија. У 2024. години агрегатни коефицијент замене у ЕУ био је 60 одсто. То значи да би особа на сваких 100 зарађених евра између 50. и 59. године добила 60 евра пензије између 65. и 74. године.

У Европској унији овај однос се кретао од 35 одсто у Хрватској до 84 одсто у Грчкој. Шпанија (81 одсто) и Италија (75) су следиле Грчку на врху, док је Португал такође премашио просек ЕУ са 61 процентом удела у заради. Ипак, у 11 земаља чланица ЕУ пензије су чиниле мање од половине просечне зараде људи пред крај њиховог радног века. Међу њима су Немачка са 49 процената, Белгија (48) и Данска (47). На дну листе, испред Хрватске, су Литванија са 38 и Ирска са 40 процената просечне зараде.

Агрегатни коефицијент замене такође варира у зависности од пола. У Европској унији мушкарци у просеку имају за три процента вишу пензију од жена у односу на претходну зараду: 60 наспрам 57 одсто. Иако се разлика између просечних пензија мушкараца и жена смањује, преостале разлике између полова у сиромаштву у старости, износу пензија и покривености пензијама сведоче о сталним неједнакостима, наводи се у Извештају о адекватности пензија Европске комисије и Комитета за социјалну заштиту.

Овај извештај наглашава и да укупни трошкови дугорочне неге без државне (јавне) социјалне заштите могу да буду веома високи у поређењу са пензијским приходима старијих, па ни издашна пензија није обавезно гаранција за удобан живот у старости. Неке земље са нижим просечним пензијама имају релативно великодушну социјалну заштиту, те је управо интеракција висине пензија и социјалног осигурања кључна за обезбеђивање достојанственог животног стандарда у старости, истиче се у Извештају о адекватности пензија Европске комисије.

М. Јовановић
ор: Глас осигураника

Мр Милко Цупара редовно шаље поруке „класићима“ о новом сусрету, а организацију догађаја предузимају Миро Ашћерић и Ђорђе Марковић. Недавно су обележили пуних десет година виђења и дружења. Попију пиће, два или три и разлаз до новог друговања. Како су нам изјавили, радују се сваком новом сусрету. **З. П.**

ПОЛА ВЕКА 25. КЛАСЕ ВЕА

У суботу 6. јуна, са почетком у 12 часова, припадници 25. класе Војне економске академије обележиће 50 година од завршетка школовања у ресторану ВУ „Дедиње“ који се налази у Дому ВС у Београду. Позивају се некадашњи питомци ове генерације и њихови командири да свој долазак потврде члановима Организационог одбора чије телефоне наводимо: Стеван Савчић – 064 270 78 15; Драгић Делибашић – 065/ 27 55 222 и Звонимир Пешић – 0600 315 233.

Организациони одбор

IN MEMORIAM

Милојко Николић (1952-2026)

У СЛУЖБИ ОДБРАНЕ ЗЕМЉЕ

Наш друг, пуковник у пензији др Милојко Николић Ница, како смо га од милоште звали, преселио се у вечност. Био је заменик председника, након вишегодишњег председниковања СОРВС Србије.

Милојко Николић рођен је 24.2.1952. године у Крушевцу. У то време његова породица је живела у селу Текије. С обзиром на то да му је отац био подофицир, основну школу похађао је у Тузли, селу Лађевци, Краљево и Белој Цркви (у Банату), али је лета проводио у селима Текије (из којег му је отац) и Бунић (из којег му је мајка).

Завршио је Средњу војну школу у Краљево и Ваздухопловно-техничку академију у Рајловцу.

Прво радно место (1975) било му је командир самосталног вода везе у ракетно-техничком дивизиону 250. рбр ПВО (у с. Сремчица надомак Београда). Након тога прелази у војну службу безбедности и распоређен је у Скопље у 450. ракетни пук противваздушне одбране (1978). Завршава школу органа безбедности у Обавештајно-безбедносном центру у Панчеву 1981. године, и бива распоређен као орган безбедности у Приштини (1982) на место начелника безбедности у 83. ловачком авио-пуку.

Године 1986. премештен је у Команду РВ и ПВО у Земуну, а убрзо након тога у Обавештајно-безбедносни школски центар у Панчеву, па у Обавештајни центар у Нишу.

Током рата ангажован је у Љубљанском корпусу (гранични одсек Ајшевица, надомак Нове Горице, који покрива границу према Италији).

По завршетку рата распоређен је у 224. центар за електронско извиђање. Након завршетка двогодишњих редовних последипломских студија, преузима дужност у Институту за ратну вештину (при Институту за стратешка истраживања), где је магистрирао и докторирао. Пензионисан је у августу 2005. године у чину пуковника.

У пензији се ангажује као универзитетски професор, тежишно у пољу корпоративне безбедности. Био је саветник на Институту „Торлак“ од 2009. до 2013. године и председник Савеза организација резервних војних старешина Србије од 2014. до 2023. године.

Са супругом Миром, живео је у Земуну и имао два сина – Александра и Филипа.

За председника Савеза организација резервних војних старешина Србије изабран је у децембру 2014. године. Затекао је организацију на ивици гашења. Унутар Савеза било је, пре свега, финансијских проблема.

Несебичним залагањем, напорним радом и упорношћу успео је да организације резервних војних старешина широм Србије поново оживе. Захваљујући Милојку и његовом огромном труду, Савез је повратио статус „удружења од посебног значаја за одбрану“.

Све активне градске и општинске организације РВС опремљене су квалитетним рачунарима и штампачима, а пружена им је и финансијска подршка за основне оперативне трошкове, оформљен је информациони систем са базом података о резервним војним старешинама, члановима организација. На локалу су формиране нове организације РВС.

Покренуто је гласило „Први позив“.

Посебно је значајно укључивање Савеза у заједничку Иницијативу Министарства просвете и Министарства одбране о увођењу садржаја одбране у завршним разредима средњих школа 2019. године. Резервне војне старешине су ангажоване у извођењу наставе. Та активност и даље траје и све више добија на значају, имајући у виду имплементацију Концепта тоталне одбране.

Био је скроман и посвећен породици на коју је био поносан.

Одласком др Милојка Николића остаје ненадокнадива празнина.

Синиша Кресовић,
бригадни генерал у пензији

Подижући устанак 1941. године, партизанске јединице су ушле у борбу против окупатора без икаквог противавионског наоружања, тако да су главна противавионска средства (ПА митраљези и лакши ПА топови) у почетним годинама рата били запленивани од непријатеља. Дејства непријатеља из ваздушног простора на нашем ратишту била су изражена од самог почетка рата и била су интензивна све до краја 1944. године. Иако су та дејства била мања него на другим ратиштима у току Другог светског рата, она су за услове НОР била веома јака и знатно је утицала на усложњавање и онако тешких услова за борбена дејства јединица НОВ и ПОЈ.

О интензитету непријатељског дејства из ваздушног простора говоре и следећи карактеристични примери:

- прва већа дејства из ваздушног простора започела су већ у септембру 1941. године нападом на Ужице. Тада су, осим наших јединица у том региону, гађани и фабрика муниције и други објекти на слободној територији Ужичке републике, што је био илустративни показатељ будућег начина непријатељског дејства из ваздуха;

- у непосредним дејствима у легендарној Бици на Неретви Немци су ангажовали преко 60 авиона, а у Бици на Сутјесци око 160 авиона;

- у току 1944. године Немци и квислинзи из тзв. Независне Државе Хрватске ангажовали су око 360 различитих летелица распоређених на преко 20 аеродрома против јединица НОВ и ПОЈ;

- Врховни штаб НОВ и ПОЈ био је једини врховни штаб на који је извршен ваздушни десант у току Другог светског рата (25. мај 1944. у Дрвару).

У условима честих и доста јаких дејстава из ваздушног простора, већ од почетка устанка наметнула се потреба организовања одговарајуће одбране и заштите од тих дејстава. Непријатељ је имао апсолутну превласт у ваздушном простору, а наше јединице су биле без одговарајућих специјализованих средстава за организацију ПВО. Морало се поћи од почетка и прилагођавати условима у којима су настајале и развијале се наше јединице у НОР, примењујући пре свега мере ПВЗ, уз повремену употребу пешадијског наоружања у ПА борби.

Мере и поступци за одбрану и заштиту од дејстава из ваздушног простора поступно израстају у сталну обавезу и по низу њихових карактеристика представљају квалитетно нову организацију система ПВО.

Организовање непосредне ПВО

За организовање ПВО у НОР посебно је била карактеристична организација ПВО појединих објеката (углавном насељених места) на слободној територији јер су непријатељске авијацијске јединице често дејствовале по њима. Та организација ПВО заснивала се на непосредној ПВО (снаге и средства дотичне јединице или објекта), и то као јединственог система у коме се на основу заједничког плана ангажују сва три елемента ПВО - ВОЈ, ПВБ и ПВЗ. Карактеристични примери организовања ПВО територије у току НОР били су: ПВО Ужица 1941. године, ПВО острва Виса 1943. и 1944. године, ПВО Дрвара 1944. године и ПВО Београда 1944/1945.

Из историје ваздушног осматрања, јављања и навођења

СТВАРАЊЕ ПРОТИВВАЗДУШНЕ ОДБРАНЕ

У условима честих и доста јаких дејстава из ваздушног простора, већ од почетка устанка наметнула се потреба организовања одговарајуће одбране и заштите од тих дејстава. Непријатељ је имао апсолутну превласт у ваздушном простору, а наше јединице су биле без одговарајућих специјализованих средстава за организацију ПВО. Морало се поћи од почетка и прилагођавати условима у којима су настајале и развијале се наше јединице у НОР, примењујући пре свега мере ПВЗ, уз повремену употребу пешадијског наоружања у ПА борби.

Британски нишански радар ГЛ Мк 3у одбрани Виса

године. У завршним операцијама за ослобођење земље, карактеристична је организација ПВО на Сремском фронту која је имала све одлике комбиноване ПВО и састојала се из: ПВО у позадини непријатеља, ПВО на фронту и ПВО на слободној територији.

Прва целовита ПВО једног објекта на територији вршена је у ослобођеном Ужицу од 24. септембра до 29. новембра 1941. године са следећом структуром:

- за осматрање и најаву непријатељских авиона формирана је осматрачка служба, која се састојала од две осматрачке станице изван града и осматрача у самом граду;
- за примјену мера ПВЗ коришћена су постојећа склоништа и изграђена нова, организован је систем за узбуђивање сиреном и црквеним звонима и са свим мерама и поступцима упознато је станов-

ништво;

- за борбу против непријатељевих авиона прилагођено је више митраљеца постављањем на посебне „вилушке“, а био је коришћен и један ПА топ 20 mm.

Како је било у Ужицу 1941.

Сви радови су извођени усклађено иако је постојала одговарајућа подела послова и надлежности. Организовање мера ПВЗ било је у надлежности органа народне власти, а ВОЈ и ПВБ у надлежности војне партизанске команде. Целокупном ПВО у граду руководило се са заједничког командног места за ПВО лоцираног изван града, на коме се налазио главни осматрачки пункт, сирена за узбуну и у близини ПА топ 20 mm.

Немачка авијација је више пута дејствовала по Ужицу. Тежиште ПВО је било на

Будући радарац - Никола Самарџић (други слева) као осамнаестогодишњак у саставу ЛПА батерије, положај у Земуну, 29. април 1945. Каква се војска стварала, показује и војнички изглед ових ратника...

организацији ВОЈ и мерама ПВЗ, мада су и митраљеви одиграли немалу улогу, а ПА топом је погођен један непријатељски авион (мада не и оборен).

На овом примеру, у каснијим разматрањима организације ПВО у току НОР, уочена је неминовност организације неколико нових момената ПВО:

- организује се у позадини непријатеља, што до тада није био случај у рату;

- тежиште ПВО је на два до тада помоћна елемента на ВОЈ и ПВЗ, што је било изван теоријских поставки о ПВО;

- ПВО не врше регуларне и специјализоване јединице оперативне армије, већ партизанске јединице и органи народне власти, на основу јединственог плана и

- ПВО се организује и функционише као јединствен систем у коме сва три елемента имају своје место и обједињену функцију тако да не постоји строга подела учесника, особито на оне из ПВО територије или ПВО трупа.

Штампање упутства о организовању ПВО

Моменти проистекли из специфичности услова НОР и структуре снага у њему, постали су законитост у даљем организовању ПВО у току НОР. Основу ПВО чинила је непосредна ПВО сем у завршним операцијама пред крај рата или делимично у одбрани острва Виса. Због све већег значаја одбране и заштите насељених места, почетком 1943. године, Одсек Врховног штаба НОВ и ПОЈ за војне власти у позадини издаје упутство о организовању ПВО насељених места - *Одбрана од ваздушних напада*

У упутству се указује на начин пасивне и активне заштите од напада из ваздуха и обавезе свих структура на овом плану.

Острво Вис је крајем 1943. године постало главна база Морнарице НОВ Југославије, стециште рањеника из Далмације и центар за успостављање везе са савезничким снагама у ослобођеном делу Италије. У фебруару 1944. острво је проглашено ратним гарнизомом, а у априлу и мају изграђен је аеродром. После десанта на Дрвар маршал Тито је са својим сарадницима 8. јуна стигао на Вис који тада постаје седиште Врховног штаба НОВ и ПОЈ, Централног комитета Комунистичке партије Југославије (ЦК КПЈ), Антифашистичког већа народног ослобођења Југо-

славије (АВНОЈ) и других централних војних, партијско-политичких и државних руководства и центар дипломатске активности у борби за међународно признање нове Југославије. Између осталог, овде је 16. јуна потписан споразум Тито - Шубашић о међусобним односима између НКОЈ и избегличке владе Краљевине Југославије. На Вису су припремане операције за коначно ослобођење земље и донет је низ законодавних аката нове власти. Централна руководства нове државе су радила на Вису до половине септембра 1944. године.

Регулисање службе ВОЈ

С обзиром на време и услове, упутство тежиште ставља на предузимање мера пасивне заштите и прецизно регулише улогу службе ВОЈ. У складу са тим упутством регулисана је ПВО посебних објеката и насељених места у даљем току рата.

Један од значајних момената у јачању могућности за организовању ПВО у току НОР, поготова његове активне компоненте (ПВБ), наступио је после капитулације Италије и разоружања бројних италијанских јединица септембра 1943. године.

Тада су само јединице 8. корпуса НОВЈ заплениле око 40 ПА топова 20 мм и већи број ПА митраљева, што се одражава и на јачање ПВО објеката. У том смислу је интересантно организовање ПВО острва Виса.

Крајем 1943. године у систему ПВО на Вису било је ангажовано 15 ПА топова 20 мм. Приликом боравка Врховног штаба на Вису, за ПВО острва са тежиштем на одбрани аеродрома, укључене су и савезничке јединице ПВО, и то: једна батерија топова 40 мм и четири батерије СПА топова 94 мм са радарским системом за осматрање.

Вис постаје бастион одбране од напада, не само са мора, већ и из ваздушног простора. У првој половини 1944. године у ПВО острва Виса налазило се и до 120 ПА топова (делом на копну, делом на бродовима око острва), веома развијен систем ВОЈ у коме је визуелно осматрање ојачано и радарским осматрањем и свестрано организоване мере ПВЗ.

Такође, за потребе ПВО била је ангажована и ескадрила ловачке авијације (Ј1А) савезничких (британских) снага. Осим ави-

она за везу и превоз рањеника, аеродром је био оспособљен и за слетање и прихват авиона у нужди савезничке авијације.

Велики значај аеродрома на Вису

Тако је виши аеродром добио на значају јер су на њега слетали савезнички авиони од ловачких до најгломазнијих бомбардера типа америчких тврђава „либератор” и британских тешких бомбардера „халифакс”, који на повратку са задатка из разноразних разлога нису могли сигурно да пристигну до својих матичних аеродрома. Због значаја Виса организована је веома јака служба визуелног и по потреби радарског осматрања са четири ловачка савезничких снага у сталном дежурству.

Највећи развој систем ПВО у НОР доживљава крајем 1944. и почетком 1945. године, посебно у оквиру ПВО територије. Тада су од заплениених немачких ПА топова (20, 37 и 88 мм) и ПА топова добијених из СССР-а (25 и 37 мм) формиране прве веће јединице ПАА - дивизиони и пукови, а касније и бригаде. Почетком 1945. године, формиран су и први ловачки пукови у саставу 11. ваздухопловне ловачке дивизије.

У том периоду (10. новембра 1944) формирана је прва целовита јединица ПВО за одбрану територије - 1. ПАА пук Врховног штаба за одбрану Београда. На почетку пук је имао четири батерије 37 мм и митраљеску чету 12,7 мм, да би већ у фебруару 1945. имао 17 топовских батерија различитих калибара и остале пратеће јединице. Тај пук је затим преформиран у три ПА бригаде са укупно 27 батерија, две за одбрану Београда и Земуну и једна за одбрану јединица у рејону Панчева. Убрзо сличне јединице се формирају и за ПВО других већих градова (Загреб, Љубљана и других).

У већим градовима команде ПВО

Истовремено са формирањем ПА јединица, у свим већим ослобођеним градовима организоване су команде ПВО. Тежиште Команде ПВО била је организација система ВОЈ и ПВЗ. Тако је Команда ПВО Београда крајем 1944. године располагала системом ВОЈ, а на плану ПВЗ са 57 јавних склоништа капацитета 45.000 људи, са екипама ватрогасаца, екипама црвеног крста, системом за узбуђивање и другим пратећим службама.

Значајну улогу у овом периоду имало је формирање ваздухопловних ловачких јединица, које су, осим учешћа у непосредној ПВО појединих јединица и објеката, имале задатак да организују посредну контролу ваздушног простора над ослобођеним деловима наше земље. Међутим, то је период када су дејства непријатеља из ваздушног простора на нашем ратишту сведена на минимум, тако да је 11. ваздухопловна дивизија две трећине својих летова извршила на задацима ватрене подршке.

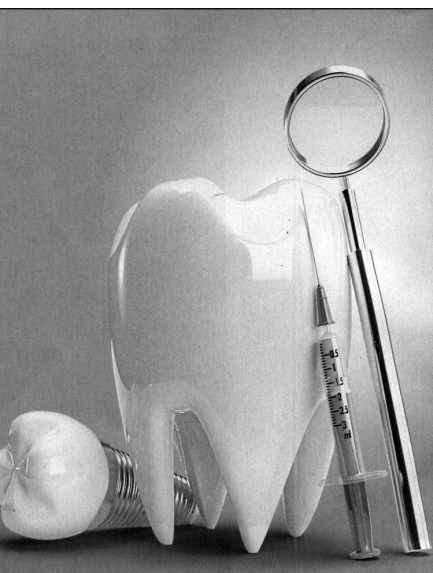
На основу развоја и употребе ватрених јединица ПВО у завршним операцијама треба уочити и организацију система ВОЈ у склопу јединица ПАА и у склопу команди ПВО, од чега ће се касније развијати трупни односно територијални систем ВОЈ.

Раица Бошковић

Здравље у усној дупљи

КАДА ЗУБ
ЗАБОЛИ,
ПРОБЛЕМ
ЈЕ ВЕЋ
ОЗБИЉАН

Прве знаке каријеса попут осетљивости, крварења десни и непријатног задаха пацијенти често занемарују

Оливера Табаковић

Зуб је за вађење”, било је прво што је стоматолог саопштио пацијенткињи пошто се после неколико месеци одлагања наша у зубарској столици решена да чује „пресуду”. Можда би дошла пре да је кутњак јако заболоо. Уместо тога бол је тињао, а зуб би се „побунио” у додиру с врелом кафом, чоколадом, леденим напитком, па затим опет утихнуо.

Шећери су главно „гориво” бактерија које изазивају каријес, објашњава стоматолошкиња Оливера Табаковић. То нису само слаткиши, већ и газирана пића, енергетски напици, сокови, чак и слане грицкалице, које се разлажу у шећере. Још је опасније ако се између оброка стално нешто једе.

Она подсећа да је зубни каријес једно од најчешћих обољења усне дупље и настаје постепеним оштећењем зубног ткива услед деловања бактерија. Иако многи људи одлазе код стоматолога тек када се јави јак бол, зубари упозоравају да су први симптоми често много суптилнији.

„Углавном занемаримо прве симптоме, као што су краткотрајна осетљивост на хладно, топло или кисело, када проблем може бити решен једном посетом стоматологу. Када се инфекција зубног ткива продубљује, бол постаје интензивнији и у том случају проблем је већ озбиљан”, каже за „Магазин” Табаковићева.

Први знаци упозорења могу да буду и црвене и отечене десни које лако крваре, као и непријатан задах.

„Краткотрајна осетљивост може да буде безазлена, али увек захтева преглед стоматолога и дијагностиковање евентуалног оштећења глеђи зуба (каријесне лезије)”, каже наша саговорница.

Заблуда о пулсирајућем болу

Једна од најчешћих заблуда је да каријес увек изазива бол.

„Почетак каријесне лезије не мора бити праћен болом. Бол се јавља тек када каријес продре у дубља зубна ткива. Тада се најпре јавља осетљивост, а касније бол може постати оштар и пулсирајући”, објашњава др Табаковић.

Она подсећа да је лоша орална хигијена један је од главних узрока настанка каријеса. Најчешће грешке су неправилна техника и кратко прање зуба, али и нередовне

посете стоматологу. У довољној мери се не користе помоћна средства за одржавање хигијене, као што су зубни конач, интерденталне четкице и орални иригатор који не замењује прање четкицом већ омогућава темељно чишћење интерденталних простора. Уз то, иригатор масира десни воденим млазом, чији се притисак

ВАРКА ЗВАНА ПРЕСТАНАК ЗУБОБОЉЕ

Многи верују да је престанак зубобоље знак да је проблем решен, али то није тачно. „Бол може нестати привремено, али се често враћа у јачем облику. Када зуб престане да боли, то може значити да је дошло до одумирања зубног живца и да се инфекција шири из канала корена у кост”, упозорава наша саговорница.

КОРИСТ ОД „КУЋНИХ” ЛЕКОВА

Ракија, каранфилић или сода бикарбона често се користе као народни лекови против зубобоље, али стоматолози упозоравају да они могу само привремено ублажити симптоме. „Алтернативне методе могу донети краткотрајно олакшање, али не решавају узрок проблема”, подсећа Оливера Табаковић.

ИНТЕРДЕНТАЛНА ЧЕТКИЦА

Конац за зубе и интерденталне четкице су важан изум за чишћење зуба новијег датума, јер уз помоћ њих можемо оно што са четкицом није изводљиво - да допремо до неприступачних делова вилице. Интердентална четкица уклањања остатке хране и плака на местима која су тешко доступна у простору између зуба, на тај начин превентивна се обоглење десни. Ове четкице могу се купити у апотекама, али и у боље снабденим супермаркетима.

може подесити. Тиме се испира прљавштина с иначе тешко доступних места. Коришћење оралног туша спречава и настанак каријеса и помаже код упале десни. Посебно је користан за људе који су склони упали десни, као и оне који носе протезе, ортодонтске апарате или имплантате.

Данас је лечење зуба значајно напредовало. Савремене методе омогућавају безболно лечење упале зубног живца, уз примену машинских инструмената, савремених материјала и чак ласерске дезинфекције.

И овде важи правило да је увек боље спречити него лечити, па је превенција најбољи начин очувања здравља зуба.

На превентивни преглед два пута годишње

„Превентивни прегледи код стоматолога требало би да се обављају два пута годишње. Уклањање наслага са зуба и рано откривање каријеса могу сачувати здравље зуба и леп осмех”, поручује др Табаковић.

Све више се користе дигиталне технологије које омогућавају прецизније дијагнозе и боље планирање терапије. Рецимо за разлику од класичног 2Д ортопана, 3Д снимак пружа изузетно прецизан приказ висине, ширине и дубине структура вилице, што је посебно корисно у планирању сложених захвата попут уградње зубних имплантата, оралне хирургије или терапија ендодонтског типа (уклањања инфициране зубне пулпе, живца, чишћења, дезинфекције и пуњења канала).

Оно што већину највише „боли” је цена поправки. За многе је то главни мотив да превентивно журе на преглед, чим осете да са зубом нешто није уреду. Цена лечења каријес, пломбирања се углавном креће од 3.000 до 6.000 динара по зубу, зависно од величине каријеса и материјала (композит/ бела пломба). Лечење канала корена (ендодонција) је скупље и цена зависи од броја канала. Зубни испуни (пломбе) су од 20 до 40 евра, лечење канала 40 евра.

Фактори који утичу на цену су величина квара (мањи каријеси захтевају мање материјала и времена) и локација зуба - поправка зуба у бочној регији може бити комплекснија.

С. Ступарушић

Живот из дана у дан

КАКО МУШКАРЦИ „ПЕГЛАЈУ” БОРЕ

Затезање лица да би се сакриле боре, убризгавање хијалурона или ботулинских препарата, одавно више нису само третмани на које одлазе жене. Све је више познатих мушкараца у нашем јавном или политичком животу који желе да „избришу” године и испеглају боре уз помоћ дерматолога или пластичног хирурга.

„Мушка и женска естетика потпуно се разликују. Мушкарац после четрдесете без бора увек изгледа мало бизарно”, рекла је за Танјуг, др Невенка Докмановић.

Она је додала да је женама дозвољено и после шездесете лице без бора, али мушкарци увек морају да воде рачуна да постоје анатомске тачке, као што је јача вилица да би имао мужевни изглед.

„Код жене је већ то недопустиво. Оштра и јака вилица води у агресиван и не тако леп изглед. Мушкарцима не смемо да нагласимо јагодице, то води у феминизацију. Не смемо да радимо усне, потпуно да бришемо боре у горњој трећини лица. Ако подигнете обрве, он ће да изгледа чудно”, објаснила је докторка.

Навела је и пример глумца Бреда Пита, који је имао бројне корекције, кад је био млађи и сад кад је ушао у шездесете године, а оживље од акни је све кориговао да се уопште не виде. Све те корекције су у

Бред Пит је имао бројне корекције, кад је био млађи.

складу са мушким лицем.

Ипак, др Докмановић истиче да правилна нега коже и консултација са стручњацима остају најпоузданији начини да се очува здрав изгледа коже, док нестручно убризгавање препарата, прекомерно сунчање и коришћење соларијума представљају озбиљан ризик. Она често на друштвеним мрежама упозорава на црно тржиште, фалсификоване ботулинске токсине, непроверене хијалуроне и ласере. Последице лоше изведених третмана често је у прилици да поправља.

Компликације могу да настану због

погрешне технике или погрешног производа, као и због неправилног места убризгавања, што може да изазове кесасте подочњаке или изобличења лица.

Др Докмановић је нагласила да је сада тренд регенерација, обнављање коже на што природнији начин и правилна нега код куће. Посебно је истакла да сав њен труд и оно што може да уради да би неко изгледао лепо и неговано, буде поништен, ако се после тога одлази у соларијум или се не скида шминка и не негује кожа.

Она подсећа и да је прва тачка старења на почетку тридесетих када почну да се примећују прве промене на кожи лица и најчешће је у питању само старење коже. Друга је око 44. године, када долази до промена не само на кожи већ и на дубљим структурама, пре свега костима лица. Тада се мењају и мишићи, поткожно масно ткиво и саме кости.

Старење негде око седамдесете престaje, односно како каже: „Кад једном остариш – то је то.”

Кожа има сопствени имуни систем и основно правило то јој помогнемо је скидање прљавштине умивањем ујутру и увече сапуном, пеном или гелом, уз хидратацију и заштиту од сунчевих зрака.

Др Докмановић још каже и да се „на кожи види оно што је унутра, апсолутно све, не само шта проживљавате душевно, него и у каквом је стању ваш организам. Често волим да нагласим да дерматолози морају бити и добри интернисти, јер велики број интернистичких обољења се види управо на кожи”.

Како побољшати слух

ТЕХНОЛОШКИ БУМ

Један од најчешћих здравствених проблема у свету, који веома лако може да се реши, јесте оштећење слуха. Статистике указују да једна од шест одраслих особа има оштећен слух. Тестирања су потврдила да две трећине одраслог становништва наше планете изнад од 70 година живота има оштећење слуха. Тај проблем повећава ризик од настанка деменције и депресије, због друштвене изолације услед смањења когнитивне функције.

Оштећење слуха утиче на квалитет живота много више него што се сматра.

Управо из поменутих разлога, у ото-аудиолошким центрима ZONEX свакој особи и сваком решењу приступа се индивидуално и темељно. Нема изговора за одлагање решења, односно коришћења слушних апарата. Захваљујући високој технологији, ови слушни апарати су веома поуздани. Они не само да појачавају

звук, већ филтрирају звуке и издвајају говор од околне буке. Веома дискретни „помоћници” опремљени су сензорима и вештачком интелигенцијом која омогућавају разумевање говора у сваком окружењу, чист и јасан звук.

Ото-аудиолошки центар Zonex присутан је на нашем тржишту 25 година. У својим специјализованим центрима у Београду и Новом Саду врши дистрибуцију слушних апарата реномираног светског произвођача који у својој палети производа има одговарајуће решење за сваку особу којој је слух оштећен. Осим производа врхунске технологије, ови центри пружају стручне и свеобухватне услуге особама које користе

слушне апарате, као и консултантске и услуге овлашћеног сервиса, затим додатну опрему, батерије за слушне апарате и индивидуалне шкољке за слушне уређаје.

Своје производе и услуге Zonex пружа уз налог војног и цивилног осигурања.

Адресе ото-аудиолошких центара Zonex:

Београд, ул. Сазонова 18а, Врачар тел. 011 3443 081

Нови Београд, ул. Булевар Црвене армије 11в Насеље Белвил (зграда „Лала”) тел. 011 77 09 099

Нови Сад, ул. Булевар ослобођења 111 тел. 021 66 22 757

NAJBOLJE Rešenje za Vaš Sluh

- BESPLATNA provera sluha
- BESPLATNA proba slušnih aparata
- BESPLATNA nabavka aparata preko civilnog osiguranja
- BESPLATNA nabavka aparata preko vojnog osiguranja
- KUPOVINA na 12 mesečnih rata
- POPUST za gotovinsko PLAĆANJE
- ORIGINALNI američki proizvod vrhunskog KVALITETA

SLUŠNI APARATI

Beograd, Sazonova 18a
Tel: 011/2435-924

Novi Beograd, Bulevar Crvene armije 11v
Tel: 011/77-09-099

Novi Sad, Bulevar Oslobođenja 111
Tel: 021/66-22-757

www.slusniaparatizonex.rs
info@slusniaparatizonex.rs

Интерно гласило
војних ветерана

ИЗДАВАЧ
Удружење војних пензионера Србије Београд,
Браће Југовића 19

ЗА ИЗДАВАЧА
Љубомир Драгањац

Година XXIV. Број 266 МАРТ 2026.

Насловна
страна:

Звонимир
Пешић

ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ УРЕДНИК
Звонимир Пешић

ЛИКОВНО-ГРАФИЧКИ УРЕДНИК
Милан Чуљић

СТАЛНИ САРАДНИЦИ
Мр Александар Симоновски, мр Милан
Шумоња, Будимир М. Попадић, Душан
Старчевић, Влада Ристић

ДОПИСНИЦИ

Предраг Добић (Сремска Митровица),
Будимир М. Попадић (Нови Сад),
мр Александар Симоновски (Крушевац),
Јован Симић (Краљево), Зоран Јашовић
(Ниш) и Трајче Митушев (Земун)
Јанко Мићић (Крагујевац)

ФОТОГРАФИЈЕ У БРОЈУ
Редакција, дописници и сарадници

УНОС ТЕКСТОВА
Редакција

Лист излази месечно.
Телефон-факс: 011/322-8076

ШТАМПА
Пан-пласт, Београд

Адреса, Београд, Браће Југовића 19

Ел. пошта: uvps.veteran@gmail.com
Сајт Удружења <http://www.uvps.rs/>

ЦИП –
Каталогизација у
публикацији
Народна
библиотека
Србије Војни
ветеран ИССН
1452-3809

Адвокатске услуге за КВП

БЕСПЛАТНИ САВЕТИ И ПОВОЉНИЈЕ ОСТАЛЕ УСЛУГЕ

На основу уговора о пословној сарадњи закљученог са УВПС, адвокати:
***Ивана Ц. ЈОВАНОВИЋ**, из Београда, ул. Балканска бр. 18, локал 93 (ТЦ „Иванијум“), тел. 011/2644384 и 064/1735395; Клијенте прима: уторком: од 17.00-19.00 часова;
За потребе војних пензионера обављаће следеће правне послове: даваће бесплатне правне савете и пружаће све остале адвокатске услуге уз накнаду по важећој адвокатској тарифи умањеној за 30 одсто (адвокат Ивана Јовановић).

УСЛУГЕ ВЕЗАНЕ ЗА САХРАНУ ПРЕКО УДРУЖЕЊА

Уколико користите услуге у вези сахране преко Удружења војних пензионера Србије требало би да знате да услуге могу користити чланови УВПС, чланови њихових породица, као и сви остали војни осигуранци.

Преко Удружења могу се добити комплетне услуге везане за сахрану:

- организација и заказивање термина за сахрану или кремацију,
- упис у матичну књигу умрлих,
- спроводница за пренос покојника,
- штампање посмртних плаката,
- продаја погребне опреме,
- превоз покојника,
- организација војних почести,
- помоћ око сређивања докумената пре и после сахране ради регулисања права чланова породице после смрти војног осигураника,
- Умањење укупних трошкова за висину рефундације
- бесплатан долазак у стан породице преминулог ради договора.

Све додатне информације могу се добити у месним и општинским организацијама УВПС, или директно на тел. 064/1660-423 и 011/3181-812.

ЗАКАЗИВАЊЕ ПОЧАСТИ ЗА САХРАНЕ

У београдском гарнизону заказивање почасне јединице ради одавања почести преминулим старешинама може се обавити путем следећих телефона:
у радно време: 011/300-5200
у ванрадно време: 011/206-4569

ПЕНЗИОНЕРСКО ЋОШЕ

*Чувај се адвоката “
џепароша”.*

Ако је неко богат, то не значи и да је срећан.

Потомство је највећа будућност једног човека и народа.

Све што требаш и можеш да урадиш данас, не остављај за будућност.

Посланик треба да штити интерес грађана од лоших потеза државе, а интерес државе од лоших потеза грађана.

Миро Ашћерић

TANJAdent

Стоматолошка ординација

„ТАЊА ДЕНТ”

Телефон: +381 63 214 800

Михаила Булгакова 50а, Београд

е-маил:

dr.tanjavukmirovic@yahoo.com
Пружа све врсте стоматолошких услуга војним пензионерима и члановима њихове породице, са 10% попушта.

Такође се нуди и могућност одложеног плаћања на више рата.

Др Тања Вукмировић
специјалиста опште стоматологије

Прегледе можете заказати на:

063/214-800 / 061/252-8686

Радно време од 12 до 20 х

ДОПУНСКА УСЛУГА

Услуге погребног оркестра Београд на сахрани, кремацији, испраћају, помену.

<http://www.pogrebniorkestar.rs/>

Aleksandar +381643930694
+381638088919